

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ṿa-yiḳra

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 595 [1834 oder 1835]

די עירזת

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8888

וטהר: (נט) זאת תורה נגע צרעת בגד הצמר או הפשתים או השתי או הערב או כל בלי עור לטהרו או קטמאו: פ

(נט) דיעוים איזט דיא פער ארדנונג פאם שאדען דעם אויסזאטצעס, אין וואללען אדער ליינען געוואנד, אין קעטטע, אדער איינשלאג אדער אין אללערלייא לעדער. נען גרעטהע. וויא ער פיר ריין אדער אונריין צו ערקלעהרען איזט.

יד (א) וידבר יהוה אל משה לאמר: (ב) זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן: (ג) ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע

יה (ב) דער עוויגע שפראך צו משה, וויא פאלגעט: (ג) דיעס זאלל דיא פער ארדנונג פיר דען אויסזעטציגען זיין, ווען ער וויעדער ריין ווירד: ער זאלל פאר דען פריעסטער געבראכט ווערדען, (ג) נעהמליך דער פריעסטער געהט הינויס, אויסערהאלב דעם לאגערס, ויהעט דער פריעסטער נון, דאס דער

חרגום אונקלוס

ר ש י

(נט) דא אוריחא דמכתש סגירו לבוש עמר או כיתנא או שחיא או ערבא או פל מאן דמשך לדכאותיה או לסאבותיה:

שאינו לבנון אלא לטבול לכך חרגומו וילטבע וכן כל בנזים בגדים שהן לטבילה מתורגמין וילטבע: יד (א) זאת תהיה תורת וגו' מלמד שאין מטבילין אותנו בלילה: (ב) אל מחוץ למחנה. חוץ לג' מחנות אנשתלת סס בימי

יד (ב) ומליל יי עם משה למימר: (ג) דא תהי אוריחא דסגירא ביומא דדכותיה

ויהיחתי לוח כהנא: (ג) ויפוק כהנא למברא למשריחא ויחזי כהנא והא אחסי מכתש סגירוחא

ב א ו ר

טבילת בגדים נקרא כנוס, ולכן חרגומו וילטבע, כי וטבל חרגום ויטבול: (נט) זאת תורה בגמר דיני לרעת עור בשר וחכיריהן לא אמר זאת תורה, לפי שלא נפסק הענין כלו, שעוד לריך לכתוב דיני טהרה בפרישה הסמוכה, אבל לרעת הבגדים שגמר משפטם בענין, שאין בהן אלא טהרה וטבילה או שריפה באש, לכן אמר זאת תורה וגו' לטהרו או לעמאו, כלומר הכל אמרתי לך כל דיני טהרתן, וכל דיני טומאתן, לא חסר דבר: בגד הצמר, של בגד הצמר, ובסי' ראב"ע ז"ל ארבע סמוכים יש, ובמקרא חמשה גבורי חיל מלאכת עבודת בית (ד"ה א' ט' ג') וכולן סמוכי' אל השם שהוא סומך לכל הנוסלים:

יד (ב) חורת המצרע ביום טהרתו, התורה האמור' בפרישה שלמעלה היא לימי הסגרו והחלטו, וזאת תהיה תורת המכורע ביום טהרתו: ביום טהרתו, ביום שיראה שנשתנה נגעו: והובא, פרשתיו (פר' י"ג ב'): (ג) ויצא הכהן, לפי שהמכורע יושב בדד מחוץ למחנה, פעמים שמרחיק כמה פרסאות מן העיר למטות לו מושב בימי חלוטו, ואין הכהן חייב ללכת אליו, אלא והובא אל הכהן, המכורע בא עד לפני שער העיר, ולפי שאסור עדיין ליכנס אל המחנה, לריך הכהן ללכת אליו ולעשות כמפורש בענין, והוא וילא הכהן וגו': מחוץ למחנה. מחנה ישראל, שהמכורע משתלת חוץ לשלש מחנות, כמו שאינו (כלים פ"א ז') עיירות המוקפות חומה מכורע משתלת מהן: וראה הכהן, יתבונן בנגע ובסימניו: ויחנה, כשיתבאר לו שקרא בדברי הכורע שהובא אליו, שנרפא הנגע, וכן כל והנה לדעתי

תרגום אשכנזי

מצורע יד

נגע הצרעת מן הצרוע: (ד) וצוה
הכהן ולקח למטהר שתי צפרים
חיות מהרות ועץ ארו ושני

חולעת

דער שארען דעם אויסוואַטצעם
אן דעם אויסוועטציגען געהיילט
זיין, (ד) זאָ לאַסט ער פֿיר דען
ריינישן פֿרעכענדען, צווייאַגע-
זונדע, ריינע פֿעגעל ברינגען,
אויך צעדערן האַלץ, אונד

האָפֿט

ר ש י

תרגום אונקלוס

סגורחא מן סגורא: (ד) ויפקיד פדנא ויסב
למדבי תרתיו צפרין חיון דכין ואעא דארו
וצבע

צימי חלוטו: (ד) חיות. פרט לטריכות:
טהורות. פרט לעוף טמא לפי שהנוגעים
באין על לשון הרע שהוא מעשה פטטוטי
דברים לפיכך החקקו לטהרתו למרים
שמטטטין חמיד בלפסוף קול: ועץ

ארו. לפי שהנוגעים באין על גסות הרוח: ושני

ב א ו ר

על דבר מסופק שמתבונן עליו איך הוא, כשיתברך הדבר אומר והנה, כמו ויהי בנקר והנה
היא לאה, שנלילה היה בספק, ובנקר התברר לג שהיא לאה, וכן וירא והנה איל (בראשית
כ"ב י"ג), וכן כאן, והוה שתרגם אונקלוס ז"ל ויחזי כהנא והא אסתוי. ורש"ם ז"ל פי' על
והנה תומים בנטנה (בראשית כ"ה כ"ד), כל והנה על כל דבר חדוש רגיל לומר כן, ואם כוונתו
חדוש ידיעה וברור דבר, מסכימים דבריו לדברנו, ואם חדוש ממש אינו יודע מה חדוש יש
ברפואות הנוגע: ברפא נגע הצרעת מן הצרוע, אמרנו (פרשה י"ג ב'), שהצרעת חלי בנוף,
וכשיליד אשת ממראות הלובן בעור נגע הוא, ובאיכסא הנוגע, אעפ"י שעדיין הצרעת בגופו,
יטהרנו הכהן מטומאתו, והוה שאמר שיראה הכהן אם נרכא נגע הצרעת, והוסיף מן הצרוע,
אפי' עדיין לרעתו בגופו טהור הוא בשאר חולים שאינן מטמאין. ור' יונה הספרדי המדקדק
אמר כי נרפא נגע הצרעת מן הצרוע הוא הפוך, והוה ראוי להיות נרפא הצרוע מנגע
הצרעת, והאיב עליו ראב"ג ז"ל מכתוב כי נרפא הנחק טהור הוא, ועוד כי נרפא הנוגע,
ויפה השיב, והנעם תלמד מדברנו שיקר המחלה היא הצרעת, ומראה הנוגע אינו מחלה
אלא סימן טומאה, לכן לא תלה רפואת הנוגע בצרוע אלא בנגע עלמו, ובת"כ שנו והנה
נרפא, שהלך לו נגעו, הצרעת, שהלך לו שער לנן, מן הצרוע, שהלכה לה המחיה, כלומר
או שהלך המראה בלה, או שעמדה והלך סימן טומאה שער לנן או המחיה טהור: (ד) וצוה
הכהן, לאחד מן האנשים שהביאו אותו, כאמרו והונא: ולקח, האיש הזה: למטהר, בשביל
הצרוע המטהר, הרובה עמה לטהר עלמו מטומאתו, כי הוא מן ההתפעל, ודגש הצי"ת
מורה על חסרון חיו' הננין: חיות, בריאות, וכן עד חיותם (ויחשע ה' ח'), וכן כי חיות הנה
(שמות א' י"ט), בריאות ונעלי כח להפליט בלי עור המילדת, כי הבריאות היא החיים, אם
כמות הנפש כועלות בנוף בלי מונע, והוה פי' ושנות חיים יוסיפו לך (משלי ג' ב'), אבל
החולה קבת פעולות נפשו כמו מחיס, והוה קרוב לדברי האומר (חולין ק"מ א') שחיין ראשי אנשים
שלהן פרט למחוסר אבר, וי"א חיות פרט לטריפה, כלומר שעתידה למות, והוה בדעת האומר
טריפה אינה חיה, ובת"כ ששנו חיות פרט לשחוט', אמרו כן על האחת הנשחטת שלא יביאנה
שחטה, כי האחרת המשתלחת אי אפשר בשחטה: טהרוה, פרט לטמאות, והוה יתכן אם
לפור כולל טמא וטהור, כי בתלמוד ירושלמי נחלקו יש אומרים עוף טהור קרוי לפור, ויש
אומרים כל העופות בין טמא בין טהור קרוין למרים, ורמב"ן ז"ל בספרו האריך בזה, ולדעתו
ז"ל שם לפור הוא כלל לעופות הקטנים המשכימים בנקר לנפלא ולשורר, ומלשון ארמית הוא
לפרא, כמו יאב ויאבוב (אופטיוס ז' ז'), פי' ישנם בנקר, ואמר החשק בו כלפור ותקשרנו
לנערותיך (איוב מ' כ"ט), כי דרך הנערים לשחק בעוף קטן, ונראין דבריו נכונים, ואם כן
לר"ך טהורות פרט לטמאות, ואחין שהנרים לפור שם לעוף טהור, נאמר טהורות פרט
לאסורות לאכילה, כגון לפני עיר נדמת ועוף שהרג את הנפש, ומלפני ע"ז: ועץ ארו, אר

ה מ ע ר

יד (ד) חיוח, כתב הרב המבאר בריאות, כי הבריאות הוא החיים וכו', והוה קרוב לדברי

מצורע יד

תולעת ואזוב: (ה) וצנה הכהן ושהט את הצפור האחת ארכלי הרשע על מים חיים: (ו) את

הצפר

תרגום אונקלוס

ועבע זרורי ואזובא: (ה) ויפקיד בהנא ויבוס ית צפרא הדא למאן דחסף על מי מבוע

תרגום אשכנזי קיו

האצראטהע וואללע אונד דאן קרויט היואפ. (ה) אויף דעם פריעסטערס בעפעעהל, שלאכט טעט יעמאנד דען איינען פאג געל, אין איין אירדען געפעס איבער פריישעס וואססער.

ר ש י

תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרמא יסמיל עלמו מגאוחו כחולעת וכאזוב: ען ארו. מקל של ארו: שני תולעת. לשון של למר לבועה זהורית: (ה) על מים חיים. גותן אותן תחילה בכלי כדי שיהא דם לכור ונר בהם וכמה הן רביעיות: (ו) את הלפור

ב א ו ר

שם האילן, ועץ ארו חתיכה מאילן זה, ואמרו חכמים מלותו שיהא כאמה ארך, ועוביו כחלק רביע מעובי כרע המטה: ואזוב, ארו הוא הגדול שנלמחים, ואזוב הקטן שנבלן, וכן אמר ראב"ע ז"ל שהעד מדברי חכמת שלמה: ושני חולעת, שני הוא מראה אדום, ולפי שיז כמה מינין ללבוש בהן מראה אדום אמר ושני חולעת, אודם לבוע מתולעת, והוא לדעת התולעת הידועה שאדמומיתה מזהיר שקורין קושעני"לע, אלא שתולעת זו נמלא באמערי"קא חדשה, ואם כן נלטרך לומר שהיא נודעת בימי' ההם, ונשכח' אחרי כן, [א"ה עיין מה שפי' בו בפ' תרומ' (שמות כ"ה ד')]. ורש"י ז"ל פי' לשון של למר לבועה זהורית, כלומר לא כנרייתה של שערות אדומים, אלא לבועה בידי אדם, וזהורית היא אדמומיות של לבוע תולעת, ובת"כ אמרו ושני יכול פיקס, כלומר לבוע אודם ידוע שאינה מתולעת, ת"ל תולעת, אי תולעת יכול אחד מן הלבועין, כלומר לבוע חולעים אחרים, כמו חלזון שנבעו תכלת, ת"ל שני הא כיכד זו זהורית טובה, כלומר מתולעת הלבועת האדום הטוב המזהיר: (ה) וצנה הכהן, למביא הלפריס, ושחט על פיו את האחת, ובת"כ וזה הכהן לויי בנהן ואשיטה בכל אדם דברי ר' יוסי ברי' ר' אומר אף שחיטה בנהן, ולדעת ר' יפרש וזה הכהן למביאיהן שניא כל חרש ומים חיים הנזכרים בכתוב זה שלא נזכרו תחלה, ולכן למעלה וזה הכהן ולקח כלם מודים שהלקיחה בכל אדם, שאיך יתכן ללות אדם הוא עלמו העושה, כן ג"ל, והרב בעל ק"א פי' בענין אחר: אל, פי' ראב"ע ז"ל כמו על וכן אל הנער הזה החפללתי, [א"ה], ועל דעתי שער הכתוב שיחט את הלפור, בענין שיזוב דמו אל כלי חרש, על מים חיי' שנתוכו, ואין לורך שיהיה השחיטה בעלמה מן הכלי: על מים חיים, שנתן תחלה בכלי חרס: מים חיים, שנובעין תמיד מן הארץ ואינן פוסקים, ונקראים חיים לפי שמתגברין ונובעין, כמו החי שמתנוועע תמיד כל זמן שהוא חי, ולא משעין אכזב שמימי פוסקין לפעמים, וכן חיים לשון בריאות נמ"ש (פסוק ד'), כלומר שראויין לשחייה והן טובים, לא מים מלוחים ונובעין ולא חמים, וזהו מה ששנו בת"כ מים חיים ולא מים מלוחים ולא מים פוארים

ה מ ע ר

האומר (חולין ק"מ ע"א) שחין ראשי איברים שלהן פרט למחוסר אבר, וי"א חיות פרט לטריפה, כלומר שעתיד למות, וזה נדעת האומר טריפה אינה חיה ע"כ. ובמחילת כבודו שיטת הש"ס לא משמע הכי, שאם נאמר כי למ"ד פרט למחוסר אבר חיות ענינו בריאות, א"כ איך אמרו שם על טהורות למעוטי טריפות, הניחא למ"ד טריפה חיה (פי' כי אז לא ילפינן מיעוט לטריפה מן חיות) אלא למ"ד טריפה אינה חיה מאי איכא למימר (הרי נפקא לן מיעוט טריפה מחיות), ואם נדבריו כן יהי' שהחיות יורה גם על הבריאות, א"כ גם למ"ד טריפה חיה יש להוציא מיעוט לטריפה מן חיות, שאם גם חיה תחיה, הרי היא חיה ואינה בכלל חיות, ובפרט לפי מ"ש התוס' שם נד"ה טריפות מחיות נפקא, שגם למ"ד טריפה חיה, אינה חיה זמן מרובה ע"ש.

הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֶתְּהָ וְאֶת־עֵץ
הָאֵרֶז וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת וְאֶת־
הָאֹזֹב וְטָבַל אֹתָם וְאֶת־הַצִּפּוֹר
הַחַיָּה בְּדָם הַצִּפּוֹר הַשְּׁהֻטָּה עַל
הַמַּיִם הַחַיִּים: (ו) וְהִזָּה עַל הַמַּטְהָר
מִן־הַצָּרַעַת שִׁבְעַת פְּעָמִים וּמְהֵרָה
וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי
הַשָּׂדֶה: (ז) וְכִבֶּם הַמַּטְהָר אֶת־

(ו) היערוף ניכטט ער דען
לעבענדען פֿאָגעל זאמטט דעם
צעדערן האַלץ, דער האַב־
רָאָהטען וויאללע, אונד דעם
הוזאפען, טונקט דיעזעס אַל־
לעס, נעכטט דעם לעבענדען
פֿאָגעל, אין דאָ בלוט דעם
געשלאַכטעטען פֿאָגעלס, וועל־
כֶּעס אונטער דעם פֿרישען
וואַסער איזט, (ז) בעשפרענגט
דען ריינזושפרעכענדען דאַשיט
זיעבען מאָהל, רייניגעט איהן
אונד לעסט דען פֿאָגעל אויפֿס
פֿעלד פֿליגען. (ח) דער ריינגעשפּראַכען ווערדען זאָלל, וואַשט היערוף ווינע קליידער,

בגדיו

וואַשט היערוף ווינע קליידער, שעה.

תרגום אונקלוס

רשי

מבוע: (ו) ית צפרא תיחא יסב יתה וית
אָעא דאָרזא וית צבע זרהורי וית אַזבא
וַיִּטְבֹּל יִתְהוֹן וַיִּתְּצַפֵּר אֶתְּהָ בְּדָמָא דְצִפּוֹרָא
דְּנִכְסַחְתָּא עַל מַיִּי מַבּוּעַ: (ז) וַיְדִי עַל הַמַּדְפִּי
מִן סְגִירוּחָא שִׁבְעַת זְמָנִין וַיְדַבְּרֵיהּ וַיִּשְׁלַח
יִתְּצַפֵּר אֶתְּהָ עַל אַפֵּי חֻקְלָא: (ח) וַיַּצִּבֵּעַ

הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ. מַלְמַד שְׂאִינו
אוֹגְרָה עִמָּהּם חֵלָא מַפְרִישָׁה לַעֲכָמָה אֲבָל
הַעֵץ וְהָאֹזֹב כְּרוּבִין יַחַד בְּלִשְׁנֵי הַזְהוּרִיָּה, כְּעִנְיִן
שְׂנֵינִין שְׂנֵינִין וְאֶת עֵץ הָאֵרֶז וְאֶת שְׁנֵי
הַתּוֹלְעֹת וְאֶת הָאֹזֹב קִימָה אַחַת לְשַׁלְּחָן
יִכּוּל כֶּסֶם שְׂאִינָה בְּכֻלָּל אֲגוּדָה כִּד לֹא תִהְיֶה
בְּכֻלָּל טְבִילָה ח"ל וְטָבַל אֹתָם וְאֶת הַצִּפּוֹר
הַחַיָּה הַחַיִּים אֶת הַצִּפּוֹר לְכֻלָּל טְבִילָה:
זִשְׁב

דמרכי

באור

נושאים ולא מים מכזים ולא מים מנטפים: (ו) אח הצפור החיה יקה אחת, מלמד שאינו
אוֹגְרָה עִמָּהּם חֵלָא מַפְרִישָׁה לַעֲכָמָה, אֲבָל הַעֵץ וְהָאֹזֹב כְּרוּבִין יַחַד בְּלִשְׁנֵי הַזְהוּרִיָּה, כְּעִנְיִן
שְׂנֵינִין וְאֶת עֵץ הָאֵרֶז וְאֶת שְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת וְאֶת הָאֹזֹב קִימָה אַחַת לְשַׁלְּחָן, יִכּוּל כֶּסֶם שְׂאִינָה
בְּכֻלָּל אֲגוּדָה, כִּד לֹא תִהְיֶה בְּכֻלָּל טְבִילָה, ח"ל וְטָבַל אֹתָם וְאֶת הַצִּפּוֹר הַחַיָּה, הַחַיִּים אֶת
הַצִּפּוֹר לְכֻלָּל טְבִילָה, מִפִּי רַשִׁי ז"ל וְהוּא כְּשׁוֹטוֹ שֶׁל מַקְרָא: עַל הַמַּיִם הַחַיִּים, אֲשֶׁר דָּם הַצִּפּוֹר
נוֹסֵף לַמַּעֲלָה מִן הַמַּיִם, אִזּוּ עַל כְּמוֹ עֵס, כְּמוֹ עַל הַנּוֹשִׁים (שְׂאִינָה ל"ה כ"ג), כְּלוּמ' לֹא בְּדָם
אֲחֵר מִן הַצִּפּוֹר הַזֶּה, חֵלָא בְּאֹתוֹ דָּם לְפִי שְׁהוּא מַעֲרֹב עִם הַמַּיִם הַחַיִּים, וְרַחֲבֵ"ע ז"ל אָמַר
עַל הַמַּיִם, שְׁהָדָם מַעֲרֹב עִם, וְהֵא קְרוּב לְדַבְּרֵנוּ: (ז) וְהוּא, שְׂרָטוֹ נֹזֵה, וְהוּא מִן הַפְּעִיל:
הַמַּטְהָר, הַרוֹזָה לַהֲטָהָר מְטוּמָאֵת הַכָּרַעַת, שְׁהוּא טוּמְאָת הַנֶּנֶע: וּמְהֵרָה, כְּלוּמַר גַּם הַזֹּאֵה
זוֹ נְדִיבָה לְטַהֲרָהּ, לֹא שְׁהוּא טַהוֹר בְּהוּאָה זוּ, שְׁהִי כְּרִיךְ עוֹל לְכֻל הַדְּבָרִים הַאֲחֵרִים הַאֲמֹרִים
בְּעִנְיִן לְפָנָיו, וְעַל כֵּן בְּעַל הַטְּעָמִי חָנַר וּמְהֵרָה עִם וְשָׁלַח: עַל שְׁנֵי הַשָּׂדֶה, אָמְרוּ בַת"כ שֶׁלֹּא
זְעִמּוּד בִּיבּוֹ וַיִּשְׁלַחֵה לֵימִ, שֶׁלֹּא יַעֲמוּד בְּנִיבַת וַיִּשְׁלַחֵה לְמַדְבָּר, שֶׁלֹּא יַעֲמוּד חוץ לְעִיר וַיִּשְׁלַחֵה
כְּלָסִי הָעִיר, וּבְקִדּוּשֵׁן (פ"ד דף נ"ז ע"ג) מַשְׁמַע שֶׁאֲחֵר הַזֹּאֵה חוֹזֵר הִכָּהֵן לְעִיר וּמְשַׁלַּח הַצִּפּוֹר
מִשָּׁם עַל שְׁנֵי הַשָּׂדֶה, וַיִּפֵּה נֹמַל הַמַּיִם, וּגְבַת מְלַרְנִית לְמַדְבָּר: (ח) וְכִבֶּם הַמַּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו,
מֵאֲחֻזָּה טְבִילָה וְאִילֶךְ חִינוּ מְטַמֵּא עוֹל מַשְׁכָּב וּמוֹשָׁב, אֲבָל עֵדִיין מְטַמֵּא אֲדָם וּבְגָדִים בְּמַנְעַ:

אח

בגדיו וגלה את כל שעריו ורחץ
במים וטהר ואחר יבוא אל
המחנה וישב מחוץ לאהל
שבעת ימים: (ט) והיה ביום
השביעי יגלה את כל שעריו
את ראשו ואת זקנו ואת גבת
עיניו ואת כל שעריו יגלה וכבס
את בגדיו ורחץ את בשרו במים

וטהר

תרגום אשכנזי קיח

שערעט זיך אללע זיינע האַרע
אַב, באַרעט זיך אין וואַססער
אונד ווירד ריין; ער דאַרף
נעמליך הערנאך אינג לאַנגער
קאַממען, יעדאך מוס ער זיך
נאָך זעבען טאַגע אויסערהאַלב
זיינעס צעלטעס אויפֿהאַלטען.
(ט) אַם זיכענטען טאַגע אַבער
שערט ער זיך אללע זיינע האַרע
רע אַב, זאַוואַהל פֿאַם קאַפֿת,
אַלס פֿאַם באַרטע, דיא אײַ
גענברוינען, אויבערהויפּט אַל
לעם האַר שערעט ער אַב,
וואַשט זיינע קליידער, באַרעט
זיך אין וואַססער אונד ווירד
ריין

ר ש י

(ח) וישב מחוץ לאהל - מלמד שאסור
בתשמיש המטה: (ט) את כל שעריו וגו' -
כלל ופרט וכלל להניח כל מקום כנוס
שער

תרגום אונקלוס

דמדבי ית לכושוהי ויגלה ית כל שעריה
ויסחי במיאי וידבי ובחר בן יעול למשריחא
ויתיב מברא למשפניה שבעה יומין:

(ט) והיה ביום שביעאה יגלה ית כל שעריה ית רישיה וית דקנייה וית גביני
עיניה וית כל שעריה יגלה וישבע ית לכושוהי ויסחי ית בסריה במיאי
וידבי

ב א ו ר

אח כל שעריו, לא שער בית הסתרים, כשפורש לפניו: במים, אפילו צמי מקוה: אל
המחנה, מחנה ישראל: וישב מחוץ לאהל, אעפ"י שבא אל המחנה, יהיה כמורה ואסור
מתשמיש המטה בן הוא בת"כ, ואסור עוד אין אהלו אלא אשתו שנת' שובו לנס לאהל-כס,
וזכו פשו הכתוב, לא כדבריו ראב"ע ז"ל, שאמר ובכס וגלה את כל שעריו כלל, ורחץ במים
וטהר בערב כמשפט, ואח"כ שב לפרש, כי זה יהיה אחר ימים שבעה, ופרט כי יגלה כל שעריו
את ראשו ואת זקנו, ולדבריו אין כאן אלא גלות אחד, ובערב זה טהור גמור, ובא אל המחנה,
וא"כ אין טעם לחמרו וישב מחוץ לאהל שבעת ימים, שהרי עד כאן הוא מחוץ לעיר, ואמר
והיה ביום השביעי יגלה כלל המעשים הללו יעשה ביום השביעי, ולמה בכל מקום אומר
מחוץ למחנה, ועתה אומר מחוץ לאהל, ועיקר תקבלת חכמים שביום טהרתו לאחר שבעה
כל האמור בענין מותר לבוא את המחנה, אבל אסור בתשמיש המטה שבעת ימים כאצל, וכל
חותן שבעת ימים הוא אב הטומאה, לעמא אדם וכלים כגוגע לא במשא, כמו שז"ל (כלים
פ"א א'), אבות הטומאות וכו' והמכורע בימי ספרו וכו' הרי אלו מטמאין אדם וכלים כגוגע:
(ב) והיה ביום השביעי, מיום בואו אל המחנה: וגלה את כל שעריו, כלל: אח ראשו,
אפי' חיר שואמר בו חער לא יעבור על ראשו, אם ופטרע ונרפא יגלה את ראשו: ואח זקנו,
אפי' כהן שנת' בו ופאת זקנס לא יגלחו, מגלח לדעתו: ואח גבת עיניו, פרט, ואת כל
שעריו יגלה חזר וכלל, מרבה כל מקום שער הנראה בשאר ערום כעורר וכמוסק, וממעט
בית הסתרים, וכן שנינו (נגעים פ"ב ד'), כשם שזרחה לנגעו כך זרחה לתגלתו: וכבס
את בגדיו, שבוש שאינו מטמא אותן ועור צמנו, וכבוס בגדי' שלמעלה אותן שיבש עליהן,

ה מ ע ר י
(ח) אח כל שעריו, הכב המנאר החליט לא שער בית הסתרים, וכי אמר לקמן כמקום ט' (והוא

תרגום אשכנזי

ריין (י) אם אכטען טאגע
בריינגט ער צווייא שאפע אהנע
פעהלער אונד איין יעהריגעם
שאף ווייבליכען געשלעכטס
אהנע פעהלער, דרייא צעהנ-
טהייל פיינעם מעהל, צום
שפייגעאפעער מיט אהל אנ-
געקעטעט, אונד איין לוג
אהל. (יא) דער רייניגענדע
פריעסטער שטעללט דען מאן,
דער גערייניגעט ווירד, אונד

ר ש י

שער ונראה: (י) וכנשה אחת. לחטאת:
ושלשה עשרונים. לנסכי ג' ככזים הללו
שחטתו ואשמו של מורע טעוין נסכי:
ולוג אחד שמן. להוות שבע וליתן ממנו
על תנוך אזו ומתן בהונות:
לפני

מצורע יד

וטהר: (י) וביום השמיני יקה
שני כבשים תמימים וכבשה
אחת בת שנתה תמימה ושלשה
עשרנים סלת מנחה בלוקה
בשמן ולג אחד שמן: (יא) והעמיד
הכהן המטהר את האיש המטהר

ואח

תרגום אונקלוס

וידבי: (י) וביקא חמינאה יסב תדין אמרין
שלמין ואמרתא חדא בת שתה שלמחא
ותלתא עסרונין סולתא מנחחא דפילא
במשח ולוגא חד דמשחא: (יא) ויקים בהנא
דמדבי ית גברא דמדבי ויתהון קדם

באור

שאינו מטמא עוד כמושש כמו שפרשו: (י) בת שנחה, שעברה עליו שנה, לא שנה למנין
עולם: ושלשה עשרונים סלת מנחה, לנסכי שלשה ככזים הללו, שחטתו ואשמו של מורע
טעוין נסכים, מפי' רש"י: ול וכן הוא בת"כ, ואשרו שם יכול אף למנחה, כלומר שעשרונים
הללו הן מנחה בפני עצמן כשהוא אומר והעלה הכהן את העלה ואת המנחה המזבחה, לימד
שאינו אלא מנחת בהמה, כלומר לפי שהיא כליל כמו העולה למדנו שהיא מנחת בהמה, שאם
היא בפני עצמה תהיה נקממת ושיריה לכהנים, גם למדוהו דבותינו ממקרא אחר הכתוב
בפרשת נסכים: בלולה בשמן, כל עשרון מנחה יהיה בלול בשמן פדין המפורש להלן, לכל
עשרון רביעית הסין שמן שהן שלשה לוגין: ולג אחד שמן, להז' שבע ולתת ממנו על תנוך
אזו ומתן בהונות, ואע"פי שמורע עשיר מניח ג' עשרונות והדל עשרון אחד, שזין הן בלוג
שמן אחד, העשיר לא ירכה: (יא) והעמיד, הכהן יעמיד את המטהר ושלשה הככזים
לזכרים

המעמר

מרכ"י כלל ופרט וכלל מרכה כל מקום שער הנראה כשהוא ערום בעודר ומוסק, וממעט בית
הסתרים, והביא ראיה ממשה בנגעים (פ"כ מ"ד) ע"ש, ותמהני הלא אמרין בסוטה (דף ט"ז),
דאף דרשינן כלל ופרט ככאן הלכה היא שמגלת בית הסתרים, ולעיל (דף ז' ע"א) אמר רב אשי
דאף אס דרשינן כלל ופרט ממעטין בית הסתרים, ולר"ע דדריש כל הצורה כולה ברבוי ומיעוט,
מרכינן הכל ולא מיעט אלא שער הזיטס ע"ש, וכן כתב הרב בעל תוספות י"ט בפ"י דנגעים משנה
ב', דהך מתייתין בסרק ב' אינה להלכה, גם הרמב"ם ז"ל בפ"א מהלכות טומאת כרעת הלכה א'
פסק שיגלת את כל הגוף אף השזי ובית הערוה, אך לא השער בתוך החוטם, וגם על זה השיג
הראב"ד ואמר, והלא ריבה שער של בית הסתרים ע"ש ובנסף משנה שם. ומעתה איך גזר הרב
להלכה פסוקה שאינו מגלת בית הסתרים, ובפרט אם פשטות הכתוב מסכים עם ההלכה. ואין
לומר שגם הרב לא כוון כי אם על שער החוטם לבדו, כי מלבד שאין זה כלל במשמעות לאזו, הנה
הוא למד בכלל ופרט וא"כ הוא דלא כרבי עקיבא, כאשר יבין כל מעיין (ועיין במזרחי ובקרבן אהרן
כי אין להאריך).

מצורע יד

ואתם לפני יהוה פתח אהל מועד: (יג) ולקה הכהן את הכבש האחד והקריב אתו לאשם ואת רג השמן והניף אתם תנופה לפני יהוה: * (יג) ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את-

החטא

תרגום אשכנזי קיט

דיא אפפערשאפע, פאר דען עויגען, אם אייננאנע דעם שטיפטסגעזעלטעם. (יג) היע= רויף ניממט דער פריעסטער דאן איינע שאף, כרינגט עם צום שולד אפפער, נעכסט דעם לוג אהל, ער מאכט נעמליך מיט ביידען איינע וועג= רונג פאר דעם עוויגען. (יג) שלאכטעט הערנאך דאן שאף, אן דעם ארטע, וואן ר ש"י מאן

תרגום אונקלוס

וי בתרע משפן ומנא: (יג) ויפכ בהנא ית אמרא חד ויקריב יתיה לאשמא וית לוגא דמשחא ויריס יתהון ארמא קדס יי: (יג) ויכוס ית אמרא באתרא די יכוס ית-

חטאח

(יא) לפני ה'. בשער נקנור ולא בעזרה עזמה למי שהוא מחוסר כפורים: (יב) והקריב אותו לאשם. יקריבו לתוך העזרה לשם אשם: להניף. שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את האשם ואת הלוג: (יג) במקום אשר ישחט וגו'. על

ב א ו ר

להנינם אל האמור בענין: לפני ה' פתח אהל מועד, כבר פרשנו (פרשה א' ג'), שהעזרה היא פתח אהל מועד, גם עזרת נשים והחיל הפתוחות למעלה מכלל פתח א"מ הן, אבל לפני ה' היא העזרה שהיא מחנה שכינה, והוסיף פתח א"מ, ללמדנו שאינו בעזרה עזמה שהרי הוא מחוסר כפורים וחייב כרת על ביאתו למקדש, אלא אמרו חכמים שעומד בשער נקנור והתירה לו התורה להכניס בהונו ותוך אזונו לפניו בשביל המחנות להטהר מזרעתו: (יב) הכבש האחד, משני הכנשים האמורים בענין: והקריב אהו לאשם, יקדישו לאשם, כמו זכר תמים יקריבו (פרשה א' ג'), יקדישו, וכן זה, יקדישו לאשם אשם, כי על המביא לא אמר רק שמביא שני כנשים וכנשה אחת, לא שיקרא עליהן שם מי אשם ומי עולה, כי הנהן יבחר אחד מהן ויקדישו לאשם, וזהו ואת לוג השמן, שהרי אין ממנו דבר למזבח, אבל יקדישו לכפר עם האשם להזות ממנו לפני ה', ולחת ממנו על גוף המזורע, [א"ה נראה שהוא על דרך כלל ואחריו פרט, אמר שהכהן יקריב את הכבש לאשם ואת לוג השמן: כיצד? והניף אתם וגו' ותנופת השמן והזאתו זהו, דרך הקרבתו, ועל הדרך הזה מתורגם בל"א]: והניף אהם, האשם והלוג וטעון תנופה חי: (יג) ושחט את הכבש, אכל שמיטה קוראו בשם לא אשם, כי השמיטה גם בנחמות חולין, כמו ושחט את בן הנקר (פרשה א' ה'), ואם פרשנו: במקום אשר ישחט וגו', על ירך המזבח בלפון, ומה ת"ל והלא כבר נאמר בחורת אשם בפי' לו את אהרן שהאשם טעון שמיטה בלפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה יכול תהא שמיטתו במקום העמדתו לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' מפי' רש"י ז"ל והוא מזכיר את דת"ב, ואם גם החטאת והעולה בהעמדה, כי ואותם שב על כל המובא לכפרת ולטהרת המזורע, ונאמר שישחטו במקום העמדתן, על כרחק פי' את החטאת ואת העולה, המפורשין

ה מ ע ר

(יג) במקום אשר ישחט, כתב הרב המבאר: ולפי שעדיין יש מקום לומר שישחט האשם במקום שמיטת חטאת ועולה זו ושמיטת שלשתן במקום העמדתן על כן הוסיף במקום הקדש ע"כ, ולא ירדתי לסוף דעמו, אשם נאמר שהסגולת החיובת היא לשחט החטאת והעולה במקום העמדתן, א"כ

החטאת ואת העלה במקום הקדש כי כחטאת האשם הוא

מאן דאזי ונדענאפפער אונד דאז גאנצע אפער שלאכטעט נעמליך אן דעם הייליגן ארטען דען דאז שולדאפפער האט דער פריע.

חרגום אונקלוס

ר ש י

החטאת ויה עלתא באחר קדיש ארי כחטאתא אשמא דהוא לכהנה קודש כי ככל החטאות האשם

על יך המזבח בלמון ומה ת"ל והלא כבר נאמר בתורת אשם בפרשת נו את אהרן שהאשם טעון שחיטה בלמון לפי שינה זה מכלל אשמות לידון בהעמדה יכול תהא שחיטתו במקום העמדתו לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' כי כחטאת. כי ככל החטאות האשם

באור

המפורשין בפרשת ויקרא ובפ' נו את אהרן, שהרי לא סירש כאן מקום שחיטתו, ולא אמר ושחט אותו במקום אשר ישחטו את האשם, אגם הוא מפורש בלו את אהרן? לפי שמלבד זה הוצרך להקיש במקרא זה אשם לחטאת לענין מתן דמים ואמורים, כמו שיבאר, הקישו ג"כ לחטאת ולעולה לענין השחיטה, ועוד הרי אלו באין ללמד על אשם שלא ישחט במקום העמדתו, ונמנאו למדין אגם שחיטתו היא בלמון לא במקום העמדתו. ולפי שעדיין יש מקום לומר שישחט האשם במקום שחיטת חטאת ועולה זו ושחיטת אשמתו במקום העמדתו, על כן הוסיף במקום הקדש, שהיא המקום המפורש בפרשת ויקרא ובפרשת נו, שהוא בלמון העזרה, ועתה מתפרש מה שזנו עוד בזרייתו אין לי אלא אשם במקום הקדש, מניין אף חטאת ועולה במקום הקדש ת"ל את החטאת ואת העולה במקום הקדש, הרי שזאת ללמד ונמנאו למדק על דרך שאמרנו, יסרה תמיהת מפרשי הת"כ ז"ל: כי כחטאת, סי' רש"י ז"ל כי ככל החטאות האשם הזה הוא לכהן, ככל העבודות החלויות בכהן הוזהו אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויכל דמו מכלל אשם אשמות לינתן על תנוך ובהונות, לא יהא טעון מתן דמים ואמורים לגבי המזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו נתן למעלה כחטאת ת"ל וכו', וכן הוא בזבחים (דף מ"ט ע"א), רק לשון ככל העבודות החלויות בכהן הוזהו אשם זה לחטאת, תמוה קצת, שבאשת אינו שזין שדס חטאת באצבע ולמעלה, ודס אשם בכלי ולמעלה, ומלת לכהן הביא להבינו ז"ל לפרש כן, ואולי מלת לכהן כפשוטו לומר ששחט אשם זה הוא לכהן כשחט החטאת, מה שחט חטאת אינו נאכל לכהן עד אחר שזרק הדם והורמו החלבים, כן האשם הזה טעון תחלה מתן דמים ואמורים למזבח קודם שזוכר שזרו לכהן, ולמדנו שהאשם הזה שחט לחטאת בכל מתירין, ורחיה מזרייתו דת"כ שזנו על כי כחטאת האשם הוא לכהן מה חטאת דס מזבח מזירה, אף אשם דס מזבח מתירו, כלומר שזה לחטאת שזרק מתן דם ואמורים למזבח להתיר הנשר לכהן, לא שדס בהונות ואזן מתירם, ועל כן אמר הכתוב קדש קדשים הוא, שכן נאמר באשם כל זכר בבהמים ואכלנו במקום קדוש יאכל קדש קדשים הוא, כחטאת כאשם תורה אחת להם הנהן אשר יכפר בו לו יהיו (פרשה ז' ו' או'), ולכן לא זכר בסוף הכתוב עולה

המעמר

א"כ מה כרוך לקרא לרבות האשם שתייה גם שחיטתו במקום העמדתו, ומדוע יגדע הוא מזבחינו? כחטאת האשם, בספרים שלפנינו נכתב בסוף דברי רש"י ת"ל וכו' בת"כ ע"כ ותו לא מידי, ורבינו אלי' המורתי אמר ת"ל זאת תורת האשם, לכל התורה לרבות הוא נא ולרבות אשם מזבחה למתן דמים שלו שיהיו למטה, אולם בת"כ יש נוסחא אחרת, (עיין שם בקרבן אהרן). ודברי הרב המנאר בעיני כדברי הספר הקתום שאמר, ותמוה קצת שבאמת אינו שזין, שדס חטאת באצבע ולמעלה, ודס אשם בכלי ולמעלה, ומי כהזכר ויודע פשר דבר, כי בענין למעט ולמעלה, כבר הוביא רש"י עלמו זה מכלל כזוכר, ובענין אצבע ובלי הלא הוא כהן תליא, שכל המתן למטה בכלי והניתן

לכהן קדש קדשים הוא: (יד) ולקה
הכהן מדם האשם ונתן הכהן
על-תנוך און המטהד הימנית
ועל-בהן ידו הימנית ועל-בהן
רגלו הימנית: (טו) ולקה הכהן
מלג השמן ויצק על-בף הכהן

פריעסטער אנצוועהען, וויא
איך זינד ענאפפער; עם
איזט איין אללערה יליגסטעם.
(יד) דער פריעסטער ניממט
פאן דעם בלוטע דעם שולד.
אפפערס, בדינגט עם אן דאן
הערפארראגענדע קנארפעל
אם רעכטען אהרע דעסיעני-
גען, דער גערויניגעט ווירד,
אונד אויף דען דוימען זיינער

השמאלית
רעכטען האנד, אונד אויף דען גראסען צעהען זיינעם רעכטען פוסעם. (טו) היערויף ניממט
דער פריעסטער פאן דעם לוג אהל, אונד גיעסט דאפאן אין העם פריעסטערס לינקע האנד,
טונקט

חרגום אונקלוס

ר ש י

קודש קודשין הוא: (יד) ויסב בהנא מדמא
דאשמוא ויתן ובהנא על רום אודנא דמרבי
דומינא ועל אליון ידיה דימינא ועל אליון
רגליה דימינא: (טו) ויסב בהנא מלוגא
דמשחא ויריק על ידא דבהנא דשמאלא:

האשם הזה הוא לכהן בכל עבודות התלויות
בכהן הזואה אשם זה לחטאת שלא תאמר
הואיל וילא דמו מכלל שאר אשמות לנתן
על תנוך ובהונות לא זהא טעון מתן דמיס
ואמורים לגבי מוזת לכך נאמר כי בחטאת
האשם הוא לכהן יכול יהא דמו ניתן למעלי
כחטאת תלמוד לומר לומר וכו' בתורת כהנים:
(יד) תנוך, גדר אמלעי שבאון ולשון

תנוך לא גודע לי והפותרים קורין לו סול' רום: זהו גודל:
לכני

ב א ו ר

עלה, לפי שהיא כלה למזבח, ואין ממנה לכהן, אבל לעיין העבודה עימה לא הזוה אותן
הכתוב כמו שאמרו ת"ל ואת תורת האשם, תורה אחת לכל האשמות ואשם מזורע בכלל שיהא
דמו נתון למטה, וכן הזוה בכלי: (יד) ולקה הכהן מדם האשם, מקבל נידו, כמו ונתן
זהוה בעיניו של כהן, אבל דם אזורק מקבל בכלי כמו בכל האשמות, ואמרו רבותינו שני כהנים
מקבלים את דמו אחד בכלי וא' ביד, זה שקבל בכלי נא וזרקו על המזבח, וזה שקבל ביד נא לו
אלל מזורע: חנוך, גדר אמלעי שבאון ולשון תנוך לא גודע לי, ובסוחרים קורין לו עגדרום,
מפוי רש"י ז"ל. ובה"כ אמרו ונתן על תנוך, יכול על תנוך ודאי, ת"ל על נד, או על נדך יכול
על גובה של און, ת"ל תנוך נד, הא ביכר זה גדר האמלעי, ויראה לי ששנוה מלה מוככבת,
חורה על הפנים ועל החיון בגובה האון, כי תנוך פנים, ונוך גובה מלשון והנה ה' נכס על
חימת און (עמוס ז' ז'), והאל"ף נוספת, למדנו שהוא בין שניהם בגדר האמלעי. ואונקלס
ז"ל שרגס על רום אודנא, אמר כן להוביח פנים האון, ושכח שהמלה לשון גובה כמו שפרשנו,
אבל יב"ע חרגום על גדירא מלעא: [ח"ה עיין מ"ש ב"ש תנוה (שמות כ"ט כ')] : בהן, גודל:
(ט) ולקה הכהן מלג השמן, לפי הפשט יראה שאינו לוקח השמן כלו, שאם כן היה אומר
ולקה הכהן את לוג השמן ויבק, אבל מלוג משמעו שלוקח בכלי קבת מלוג השמן ויולק אותו,
כי חיד ינוק כלו, ואין כמו מחזקת לקבלו וינק לארץ, ואם כן לא אמר מה יעשה בשמן הנשאר
בלוג, אבל חכמים אמרו שצרי הלוג מתחלק לכהנים (ס"ה כל התדיר), ואינו נאבל חלף בעזרה
לזכרי כהונה כאשר ק"ק שהרי הוקש לאשם: כף, פראמיו (פרשה י"א ג"ז): על כף הכהן
השמאלית

ה מ ע מ ר

הייתן למעלה באצבע בגודע: (יה) חנוך, פירש"י גדר אמלעי שבאון והפותרים קורין לו
עגדרום ע"כ, מזורע (שמות ב"ט כ'), ועיין מרפא לשן בתורות (ג"א ח') ד"ה חס.ס.ס.ס. (ד"ה).

(מז) טונקט זיינען רעכטען ציי-
געפיינגער אין דאן אהל, דאן
ער אין דער לינקען האנד
האט, אונד שפרענגט דא-
פאן זיעכען מאהל פאר דעם
עוויגען. (יז) פאן דעם איברי-
גען אהלע אין זיינער האנד
ברנגט ער אן דאן רעכטע
אָהר קנאָר פעל דעסיעני-
גען, דער גערייניגעט ווירד,
אן דען דויסען זיינער רעכטען
האנד, אונד אן דען גראָסען
צעהען זיינעם רעכטען פֿוסעם,
איבער דאן בלוט דעם שולד-
אָפּפֿערס

ר ש י

השמאלית: (טז) ומבֿל הכהן
את־אֶצְבְּעוֹ הימנית מן־השמן
אֶשֶׁר על־כַּפוֹ השמאלית והזה
מן־השמן באֶצְבְּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים
לפני יהוה: (יז) ומִיֶּתֶר השמן
אֶשֶׁר על־כַּפוֹ יתן הכהן על־תְּנוּךְ
אֶזְנוֹ המטהר הימנית ועל־כַּהֲנֹן
ידו הימנית ועל־כַּהֲנֹן רגְלוֹ
הימנית עַל דַּם הָאִשָּׁם:

והנחת

תרגום אונקלוס

(טז) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים: (מז) ומִטְבוֹל כֶּהֱנָא ית אֶצְבְּעִיה דְיִמִּינָא מִן
מִשְׁחָא דִי עַל יְדֵיה דְשִׁמְאָלָא וְיָדֵי מִן מִשְׁחָא
בְּאֶצְבְּעִיה שֶׁבַע וּמְנִין קָדָם יי: (יז) ומִשְׁאֵר מִשְׁחָא דִי עַל יְדֵיה יתן כֶּהֱנָא עַל רֹס
אוֹדְנָא דְמוֹרְבֵי דְיִמִּינָא וְעַל אֲלִיּוֹן יְדֵיה דְיִמִּינָא וְעַל אֲלִיּוֹן רַגְלִיה דְיִמִּינָא עַל דְמָא

דאשמא

ב א ו ר

השמאלית, היא כף הכהן המטהר, רק כן דרך לחות כל"הק, והעד הפסוק הנא אחריו, כן
פי' ראב"ע ז"ל, וכן נראה מסברא, שאם נוצן על כף עלמו גריבה להיות השמאלית, כדי
שיטבול בה הימנית, אבל אם היזיקה לכף חבירו מה לי ימנית שלו או שמאלית, או שנאמר שכך
גורת הכתוב, וזה דעת רבותינו ז"ל שמהו ליזוק לחוד כף חבירו, כמו שזנינו (ונעים סרק
י"ד י') ועל מלוג השמן ויזק לחוד פסול של חבירו, ואם יזק לחוד כף עכמו ילא: (טז) מן השמן,
ככל לשון טבילה אחריו ב"ת כמו וטבל וגו' כדס הכפור השזוטה לכד כזן וכפר העלם דבר,
ויראה שלשון טבילה על הלחלוטיות שהוא מקבל, ולכן פעם מדריך הלשון שימך אליו ב"ת לפי
שמקבל בנניעו כדבר שנטבל בו, ופעם יסמך אליו מן, לפי שנטבל ממנה: כמו השמאלית,
מזה הוכיח ראב"ע ז"ל שהוא על כף עלמו כל"ל, ואין הכרח, שכמו כפו ויכל לשון על הכהן הנזכר
בפסוק שלפניו שקבל השמן בכפו: והוא מן השמן באצבעו, לא היה כריך לומר אלא והזה
שבע פעמים, ולפי שהוסיף מן השמן באצבעו, ילמדנו שכל שבע השעמים יהיה השמן באצבעו,
בהזאה אחרונה כראשונה, ולפי שכל פעם יחסר, ידענו שעל כל טבילה הזאה, וכן אמרו וטבל
והזה על כל הוייה טבילה: לפני יהוה, כנגד בית ק"ק: (יז) על דם האשם, אין כריך להמתין

עד

ה מ ע ר

(טז) על כפו השמאלית, אמר הרב המבאר: ומה הוכיח הראב"ע ז"ל שהוא על כף עלמו כל"ל,
ואין הכרח וכו' ע"ש, ולי נראה שהראב"ע כוון לדברי הרב ע"מ בפסוק הקודם, שאמר שכן נראה
מסברא שאם נותן לכף עלמו כריך להיות השמאלית, כדי שיטבול בה הימנית, אבל אם היזיקה
לכף חבירו, מה לי ימנית שלו או שמאלית שלו.

מצורע יר

חרגום אשכנזי קכא

אפפערס. (יח) וואס אין זייער האנד נאך אן אהל צוריק בלייבט, ברינגט ער אויף דאז הויפט דעסעניגען, דער גע- רייניגעט ווירד; אלאץ פער- זעהנט דער פריעסטער אויף איהן, פאר דעם עוויגען. (יט) דער פריעסטער מאכט היערויף דאז זינדענאפפער צו רעכט, פערזעהנט אויף דען ריין צו שפרעכענרען, אונד שלאכטעט זאראן דאז גאנצע אפפער. (כ) צולעצט ברינגט דער פריעסטער דאז גאנצע אויף

(יח) וְהִנּוּחַתָּ בְשֵׁמוֹן אֲשֶׁר עַל-בֶּהַר הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל-רֹאשׁ הַמִּטְהַר וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה: (יט) וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת-הַחֲטָאתָ וּכְפָר עַל-הַמִּטְהַר מִטְּמֵאתוֹ וְאַחֵר יִשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה: (כ) וְהֵעֵלָה הַכֹּהֵן אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַ וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן

ומחר

אפפער, נעכסט דעם שפייזעאפפער, אויף דען אלטאר; אלאץ פערזעהנט דער פריעסטער

חרגום אונקלוס

ראשטא: (יח) וְדִישַׁחֲאָר בְּמִשְׁחָא דִּי עַל יְדָא דְכַהֲנָא יִתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְבֵּי וּכְפָר עֲלוּהֵי בְהֵנָא קָדָם יי: (יט) וְיַעֲבֵד בְּהֵנָא יַחַד חֲטָאָא וּכְפָר עַל דְּמַדְבֵּי מִסְּאֻבֵּיתֵיהּ וּבִתְרַן בְּןֵי יְבוּס יַחַד עֲלֵתָא: (כ) וַיִּסֵּיִק בְּהֵנָא יַחַד עֲלֵתָא וַיַּחַד מִנְחָתָא לְמַדְבָּחָא וּכְפָר עֲלוּהֵי

באור

עד שיהיה המקום נגוד, וכן אין לורך שנשעת הזאה זו, יהיה גם עדיין הדם, שהרי במזרע דל אמר על מקום דם האשם (פסוק כ"ח), אעפ"י שנבר נגוד, גם רבותיו אמרו מלמד שיקדם הדם לשמן, או אינו אלא יש גם דם יתן, אין גם כלומר שנתקנה לא יתן, ת"ל על מקום דם האשם: (יה) והנוחר בשמן, בית במקום מן, כמו שכתוב במזרע דל (פסוק כ"ט), ואפשר שפרשו כאן שהחלק בשמן שנקרא נותר, ורמזו על זה למעלה (פרשה ח' ל"ב), כי ההזיות ונתינתו על תוך ובהונות מעבט, אבל נתינת השמן על ראשו אעפ"י שלא נעשה אינו מעבט כפרה וטהרה, וזוהי דעת ר' יוחנן בן גוריון שאומר (נגעים פרק אחרון), שירי מלוה הן, אבל לר' עקיבא שאמר אם נתן כפר אם לא נתן לא כפר, יתפרש ב"ת כמו מן: [ס"א"ה, עיין מ"ג מהוראת הב"ת והמ"ס בס' ויקהל (שמות ל"ח ח'), ובס' פקודי (סם ל"ח ל'), ועל הדרך ההוא מתורגם בל"א]: וכפר עליו, טימאה גדולה זו סבתה חלי הנפש, כי נכחם עונו לפני ה', ובמעשים הללו יכפר עליו, כי יכסה על עון נפשו לפני ה', ולא יראה עוד למזכרת עון, ולשון כפרה נאמר (פרשה א' ד'): (יט) ועשה הכהן את החטאת, היא הכנסה כי חטאת ימיד באה נקבה, ואין לורך לפרש מה יעשה בה, כי מעשה חטאת מפורשים בפרשת ויקרא: וכפר על המטהר, זוהי כפרה שניה, שהחטאת מכסה: ואחר ישחט את העולה, אחר שכפר בדם החטאת ישחט את העולה ויזרוק דמה, קודם שהעלה אמורי החטאת, כמו שגינו פרק כל התדיר (דף פ"ט ע"א) דם חטאת קודם לדם עולה, איברי עולה קודמים לאימורי חטאת: (כ) והעלה הכהן את העולה, שהיא כלה למונח: ואת המנחה, שלשה עשרונים האמורים למעלה שהן נסכי בהמה, עשרון לכל כנש, ומכרם עם העולה לפי שלשת העשרונים הם כליל למונח כמו העולה, ואין מהן דבר לכהנים, כמו חטאת ואשם שצדק לכהנים: וכפר עליו, זהו כפרה שלישית, שמכרת העולה. ומכ"ן ז"ל כתב טעם למינו כפרות הללו, ואין

אויף איהן, אונד היערמיט איזט ער ריין. (כא) ווען ער אבער ארם איזט, אונד זיין פערמעגען ניכט הינרייכט, זא ניממט ער איין שאף צום שולדאפפער, צור ווענדונג, דאמיט אויף איהן פערזעהנט ווערדע, איין צעהנטהייל פיי נעם מעהל מיט אהל אנגע קנעטעט. צום שפייזעאפפער, אונד איין לוג אהל, (כב) צווייא

וּמְהַר: ס שלישי חמישי (כא) וְאִם-דָּל הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁגַּת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעִשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בְּלוּל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן: (כב) וְיִשְׂתִּי תָרִים אֹז שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיג

טורטעלטויבען אָדער צווייא יונגע טויבען (וואָצו זיין פֿערמעגען הינרייכט), דאָפֿאָן זייא

ר ש י

תרגום אונקלוס

(כא) ועשרון סלת אחד. לכבשה שהוא אחד יבוא עשרון אחד לנסביו: ולוג שמן. לתת ממנו על הכהונות ושמן של נסכי המנחה לא החקק הכתוב לשרט:

עלוהי פהנא וידבי: (כא) וְאִם מִסְבֵּן הוּא וְלִית יְדִיה מְדַבְּקָא וְיִסַּב אָמַר חַד אֲשָׁמָא לְאַרְמָא לְכַפְּרָא עֲלוֹהֵי וְעִשְׂרוֹנָא סוּלְתָא חַד דְּפִיל בְּמוֹשַׁח לְמִנְחָתָא וְלֹגָא דְּמִשְׁחָא: (כב) וְתַרְתִּין שְׁפָנִינִין או תַרְיִן בְּנֵי יוֹנָה דִּי

ניוס

ב א ו ר

ואיך מפשט הכתוב: ומהר, לקדש ולמקדש: (כא) ואם דל הוא, מלת דל לפעמים על חוסר המזון וזה הרבה, ופעמים על חוסר הכשר, כמו דלות ורעות תאר (בראשית מ"א י"ט), מדוע אדם ככה דל בן המלך (אמואל ב' י"ג ד'), ופעמים על חוסר הדגת, כמו ואני אמרתי אך דלים הם נואלו כילא ידעו דרך ה' (ירמיה ה' ד'), ומהם לדעתי מלוה ה' חונן דל (משלי י"ט י"א), ובארנוהו (אבות פ"ב ע'), ולפי שגם בעל מעט המזון יקרא דל כנגד הבזיר שיש לו הון רב, לכן הוסיף ואין ידו מאגת, שקצרה ידו אפילו להשיג ג' הכנשים האזורים צענין, ואילו אמר ואין ידו מאגת, הייתי אומר שיש לו מזון ורובה לקנות ואינו מוצא, ת"ל ואם דל הוא, שאין לו מה לקנות, וכן אמרו בת"כ ואם דל הוא, שומע אני דל ממה שהיה בן מאה מנה ונעשה בן חמשים מנה ת"ל ואין ידו מאגת וכו', ובפרשת ויקרא בארנו (פרשה ה' ז' י"ז): כבש אחד אישם לחנושה, כשמיניו שלשה כנשים, על הכהן להקדיש אחד מהן לאדם כמו שאמרנו (פסוק י"ב) ובדלות שאינו מביא אלא כנש אחד כידוע שהוא לאדם: לחנושה לכפר, אע"פ שאין תנופה מכפרת, כי הדם הוא כנפש יכפר, אבל הוא כנותן טעם למה כנש זה אדם, ולא חטאת או עולה, לפי שאדם עיקר הכפרה, כי מעשה חטאת ועולה של מנורע כמעשה כל חטאת ועולה, וכבר מלאנו בקרבן עולה ויורד שמיניו עוף תחת בהמה, אבל מעשה אשמו אינו ככל האשמות, שהרי לריך תנופה חי, לכן הכנש האחד שזיב להביא יהיה לאדם לחנופה, ורבותיו אמרו לחנופה לכפרו כי יש תנופה מכפרת, אלא ללמד שאם עשה תנופה שירי מזה כאלו לא כפר וכפר: ועשרון סלת אחד בלול, שער הכתוב ועשרון אחד סולת, בלול בשמן למנחה, אבל בעל הטעמים חקר אחד עם בלול בשמן, סובר שגם מלת אחד מיותר, כי די במלת עשרון, אבל יאמר, שהעשרון האחד הזה לריך לו לוג שמן, וא"כ שלשה עשרונים לריכין שלשה לוגין, ובת"כ אמרו מלמד שכל עשרון ועשרון טעון לוג כדברי חכמים, ורש"י ז"ל סי' לכנש זה שהוא אחד, יבוא עשרון אחד לכנשו, אפסר שרובה ליישב מלת אחד שהוא כמו לכנש האחד: ולב שמן, לתת ממנו על הכהונות, ושמן של נסכי בהמה לא החקק הכתוב לשרט: (כב) איש חשיב ידו, שיבאו תזלה לידו, [ח"ה, יתכן לפי הפשט שהקודם במקרא קודם כמעלה, ואם

מצורע יד

ידו והיה אחד חטאת והאחד
עלה: (כג) והביא אתם ביום
השמיני לטהרתו אל הכהן ופתח
אהל מועד לפני יהוה: (כד) ולקח
הכהן את כבש האשם ואת לג
השמן והניף אתם הכהן תנופה
לפני יהוה: (כה) ושחט את כבש
האשם ולקח הכהן מדם האשם
ונתן על תנוך אוזר הימנית
הימנית ועל בהן ידו הימנית
ועל בהן רגלו הימנית: (כו) ומן
השמן יצק הכהן על כף הכהן
השמאלית: (כז) והזרה הכהן
באצבעו הימנית מן השמן אשר
על כפו השמאלית שבע פעמים

לשני

תרגום אישכנזי קכב
איינס צום זינדענאפפער, אונד
איינס צום גאנצען אפפער.
(כג) אם אכטען טאגע זיינער
הייניגונג ברינגט ער זיא דעם
פריעסטער, פאר דען אייניג
גאנג דעם שטיפטסגעצעל-
טעם, פאר דען עוויגען.
(כד) דער פריעסטער ניממט
דאז שאף צום שולדאפפער
אונד דאז לוג אהל, אונד ער,
דער פריעסטער נעמליך,
מאכט דאמיט איינע ווענדונג
פאר דעם עוויגען. (כה) מאן
שלאכטעט דאז שאף דעם
שולדאפפערס; דער פריע-
סטער ניממט פאן דעם בלו-
טע דעם שולדאפפערס,
ברינגט עס אן דאז רעס-
טע אהרקנארפעל דעסיעניגן,
דער גערייניגט ווירד, אן
דען דוימען זיינער רעכטען
האנד אונד אן דען גראסען
צעהען זיינעם רעכטען פוסעם.
(כו) פאן דעם אהלע גיעסט

ער אין זיינע, דעם פריסטערס, לינקע האנד. (כז) שפרענגט מיט זיינעם רעכטען פיינגער,
פאן דעם אהלע, דאז אין זיינער לינקען האנד איזט, זעכען מאהל פאר דעם עוויגען,
ברינגט

תרגום אונקלוס

ר ש י

חדביק ידיה ויהי חד חטאתא וחד עלתא :
(כג) וייתי יתהון ביומא תמינא לךכויתיה
לות כהנא לתרע משפן זמנא קדם יי : (כד) ויפכ כהנא ית אמרא דאשמא וית לוגא
דמשחא וירים יתהון כהנא ארמא קדם יי : (כה) ויכוס ית אמרא דאשמא ויפכ
כהנא מדמא דאשמא ויתן על רוס אודנא דמדבי דימינא ועל אליון ידיה דימינא
ועל אליון רגליה דימינא : (כו) ומן משחא יריק כהנא על ידא דכהנא דשמאלא :
(כז) וירי כהנא באצבעיה דימינא מן משחא די על ידיה דשמאלא שבע זמנין קדם

ב א ו ר

ידו משנת לשתי תורים, לא יביא בני יונה, וכן מתורגם בל"א: והיה, על פי הכהן:
(כג) ביום השמיני לטהרתו, שמיני ללפנים ולהואת ען ארז ולזוב ושני תולעת:
על * 16 על

לפני יהוה: (כח) ונתן הכהן מן
 השמן אשר על כפו על הנוקדאון
 המטהר הימנית ועל ביהן ידו
 הימנית ועל ביהן רגלו הימנית
 על מקום דם האשם: (כט) והנותר
 מן השמן אשר על כף הכהן
 יתן על ראש המטהר לכפר
 עָרְיוּ לְפָנַי יְהוָה: (ל) ועשה את
 האחד מן ההרים או מן בני
 היונה מאשר תשיג ידו: (לא) את
 אשר תשיג ידו את האחד
 הטאת ואת האחד עלה על
 המנחה וכפר הכהן על המטהר
 לפני יהוה: (לב) זאת תורת אשר-

(כח) כרינגט פֶּאָן דעם אָהל, דאָז
 אין זיינער האַנד איזט, און דאָז
 רעכטע אָהרקנאָרפל דעסיע.
 ניגען, דער גערייניגעט ווירד,
 און דען דוימען זיינער רעכטען
 האַנד, אונד און דען גראַסען
 צעהען זיינעם רעכטען פֿוסעם,
 און דיעזעלבע שטעללע, וואָ
 דאָז בלוט דעם שולדאָפּפֿערס
 איזט. (כט) וואָס פֶּאָן דעם
 אָהלע אויף דער האַנד דעם
 פריעכטערס נאָך איכריג איזט,
 כרינגט ער אויף דאָז הויפט
 דעסיעניגען, דער גערייניגעט
 ווירד, אום פֶּאָר דעם עוויגען
 אויף איהן צו פֿערזעהנען.
 (ל) אַלסדאָן זאָלל ער איינע
 פֶּאָן דען טורטעלטייכען אָדער
 יונגען טייכען צורעכטע מאַ
 כען, (נאָדעם נעהמליך דאָז
 פֿערמעגען הינרייכענד וואָר),
 (לא) וואָס זיין פֿערמעגען
 אויפגעבראַכט, ווירד איינס

דאָפֿאָן צום זינדענאָפּפֿער, אונד דאָז אַנדערע צום גאַנצען אָפּפֿער גענאָמען,
 נעכט דעם שפייזעאָפּפֿער, וואָדורך דער פריעכטער אויף דען צו רייניגענען
 פֶּאָר דעם עוויגען פֿערזעהנעט. (לב) דיעזעס איזט דיא לעהרע פֿיר דעניעניגען,
 דער

ר ש י

תרגום אונקלוס

(כח) על מקום דם האשם. אפילו נחמקח
 הדם למד שאין הדם גורם אלא במקום
 גורם:
 ידיה דימינא ועל אליון רגליה דימינא על אחר דמא דאשמא: (כט) ודישתאר מן
 משחא די על ידא דכהנא יתן על רישא דמדפי לכפרא עלוהי קדם יי: (ל) ויעביד
 ית חד מן שפניניא או מן בני יונה מדהדיביק ידיה: (לא) ית די תדיביק ידיה ית חד
 הטאתא ית חד עלהא על מנההא וכפר כהנא על דמדפי קדם יי: (לב) דא אוריחא

ב א ו ר

(כח) על מקום דם האשם, פרשתיו (פסוקי'): (ל) מאשר חשיג ידו, אולי למדנו שאם לא בא לידו
 רק תור או בן יונה אחד יעשו הכהן למטאת, שאין העולה מעכבת כפרתו: (לא) אח אשר
 השיג, אם השיג שניהם יהיה הראשון מטאת והשני עולה, ורבותינו דקשו על שלשה פעמים השג
 יד ראשונים בכרסה: על המנחה, על מנת האשם שקדמה למטאת העוף: (לב) זאת תורת

מצורע יד

בו נגע צרעת אשר לא תשיג ידו

רביעי ששי

בטהרתו: פ

(לג) וידבר יהוה אל-משה ואל-

אהרן לאמר: (לד) כי תבאו אל-

ארץ כנען אשר אני נתן לכם

לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית

ארץ אחותכם: (לה) ובא אשר-

לו הבית והגיד לכהן לאמר

כנגע

חרגום אשכנזי קכג

דער דען אויסזאטץ און זיך האט; ווען זיין פערמענען ניכט הינרייכט, אונד ער ריין ווערדען זאלל. (לג) דער עווי-שפראך צו משה אונד אהרן, וויא פאלגעט: (לד) ווען איהר און דאז לאנד כנען קאמט דאז איד אייך צום אייגענטהום אייגעבע, אונד איד אין איינעם הויזע אייערעם אייגענטהום ליכען לאנדעס דען אויסזאטץ ענטשטעהען לאססע, (לה) זא זאלל דעריעניגע, דעם דאז הויז געהערט, קאממען, דעם פריעסטער בעריכטען אונד

ר ש י

(לד) ונתתי נגע לרעת. בצורה היא להם שהנגעים באים עליהם לפי שהטמיון אמוריים מטמוניו' של זהב בקירו' בתיבה כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר וע"י הנגע נותן הבית ומולאן:

כנגע

מכתש סגירו בבית ארע אחסנתכון: (לה) ויעול דדי ליה ביחא ויחוי לכהנא

חרגום אונקלוס

די ביה מכתש סגירו די לא תדביק

ידיה בדכותיה: (לג) ומליל יי עם משה

ועם אהרן למימר: (לד) ארי תעלון לארעא

דכנען ראנא יהיב לכון לאחסנא ואתון

מכתש סגירו בבית ארע אחסנתכון: (לה) ויעול דדי ליה ביחא ויחוי לכהנא

ב א ו ר

אשר בו נגע צרעת, תורת חסר הנסמך, זאת תורת הנרפא אשר היה בו נגע לרעת: אשר לא השיג, לפי שהיו גם תורת מלורע עשיר, יראה צעירי שהיו כמו ואשר, כלומר וכן היא תורת הדל אשר לא השיג ידו בטהרתו להביא שלשה כנשים, ללמדו מה יעשה, או זאת תורת אשר בו נגע לרעת, איך יעשה בטהרתו, והן הדברים האמורי' בפרשה, מה שיעשה ביום טהרתו, ומה שיעשה בשמיני לטהרתו, וכן היא תורת אשר לא השיג ידו, ומלת בטהרתו שז' לשניהן. ויב"ע שתרנס דא תהוי גורת אחוית דביה מכתש לורעתא, יראה שכן לזה כלומי תורת הנראה לכהן אחר שהחלט, שהוא ביום טהרתו: (לג) ואל אהרן, פרשנו (פרשה י"ג א'): (לד) נחו לכם לאחזה, היא הארץ שירשו נשעלו ממלכים, והיתה להם לאחזה, אבל בתי ישראל שנחלה לארץ, או גם בארצות שנתן השם ב"ה במתנה לא"א ע"ה, ולא נתנו לאחזה לעולי מלכים, כגון קיני וקניזי וקדמוני אין בתי ישראל שנהם מטמאים כנגעים: ונתתי נגע צרעת, ללמדנו שהנגעים הללו אינן ממנהגו של לעולם, אלא בדרך מוסת, וכבר כתבנו כן למעלה (פרשה י"ג מ"ז): בבית ארץ אחותכם, בבית בנוי בארץ שהיא אחותכם, אבל מקום שלא נבנו עדיין מידי הכנענים אין הנגעים מטמאים בו: (לה) ובא אשר לו הבית, לפי הפסע אפשר אם השכיר ביתו לאחר, ונראה בו נגע, אין הדר בו הולך אל הכהן, אלא מי שהבית שלו, וזהו אשר לו הבית שהוא אדון לבית, וכן לאשר הוא לו יתנונו ביום אשמתו (ויקרא ו' ג'), ואין לי הכרע מדברי המשניות והכרייתות, ונת"כ אמרו ובא אשר לו הבית, שלא ישלח ביד שליח: והגיד, כל לשון הגדה ביאור דברים, שיא ויתן עם הכהן על דבר זה, הכהן ישאל איך קרה

ה מ ע ר

(לד) ונתתי נגע צרעת, גם על נגעי הבתים אחר הרלב"ג שהוא אך מקרה טבעי, אולם הרד"א האף שננגעי בנדים נטה גם הוא לרעה זאת, כנאן מאן ימאן נה והסכים גם הוא שנגעי הבתים הם בדרך שלא וגם. (לה) ובא אשר לו הבית, הכהן המנאר נסתפק בזה, אם החוב הוא

הרגום אשכנזי

שפרעען: עם צייגט זיך עט-
וואס אין מיינעם הויזע, וויא
דער אויסזאטץ. (לו) דער
פריעסטער זאלל בעפעהלען,
דאס מאן דאז הויז ריימע,
בעפאר ער קעממט, דען שא-
דען צו בעזייטיגען, (דאמיט
ניכט אללעס אונריין ווערדע,

מצורע יד

כנגע נראה לי בבית: (לו) וצוה
הכהן ופנו את הבית בטרם יבא
הכהן לראות את הנגע ולא
ימא כל אשר בבית ואחר כן

יבא
הערנאך קעממט דער פריעסטער
דאז

רשיי

(לה) כנגע נראה לי בבית. שאפילו
הוא חכם ויודע שהוא נגע ודאי לא יכסוק
דבר ברור לומר נגע נראה לי אלא כנגע
נראה לי: (לו) בטרם יבא הכהן ויומר.
שכל זמן שאין כהן נזקק לו אין שם תורת
טומאה: ולא ימא כל אשר בבית. שאם
לא

חרגום אונקלוס

למימר פמכתשא אהווי לי בביתא:
(לו) ויפקיד כהנא ויפנון ית ביתא עד לא
יעול כהנא למחוי ית מכתשא ולא יסתאב
בל די בביתא ובחר בן יעול כהנא למחוי
יה

באור

הדבר, והוא יגיד לו, והוא שאמרו בת"כ והגיד לכהן, ידקדק הכהן כיצד בא הנגע לביתו:
לאמר, אמירה הסמוכה, כך יאמר לו כנגע נראה לי בבית: כנגע, דרך מוסר שלא יחליט
ויורה לפני הכהן שהוא נגע, אעפ"י שאין טומאה וטהרה אלא על פי הכהן, וכן אמרו אפילו
חלמיד חכם ויודע שהוא נגע וודאי לא יגזור ויאמר נגע נראה לי בבית, אלא כנגע: נראה לי
בבית, למדנו שלא ילך על פי מה שמע מדברי אנשי ביתו, אלא על פי מה שראה בעיניו, כדי
שיוכל לפרש דבריו ולהגיד הכל לכהן, ויראה טעמו של דבר לפי שנמנות הכהן לריך לפנות את
הבית, לריך שיבין הכהן מדבריו שהוא נגע ממש ממראות המטמאין, ואין כן במראה לרעת
עור בשר ובגדים: בבית, מתובו, שאינו מטמא מאחוריו: (לו) וצוה הכהן ופנו את הבית,
נראה שהוא גזרת הכתוב שלא יטמאו כלי הבית מטומאת הכרעת, זמלת ופנו לשון רבים, ופי'
ראש"ע ז"ל בעל הבית ואנשי ביתו, וטעם הרבים לפנותו מהרה: בטרם יבא הכהן ויגו', שכל
זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא ימא כל אשר בבית, שאם לא יכנסו
ויבא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר וכל מה שנתונו יטמא, למדנו שצדקה הכהן שהוא נגע
וודאי, לריך שיאמר מיד שריך הסגר, ולא יחריש עד שיפנו הבית, ואם אמת כמו שחשבו (פסוק
ל"ה), כי אשר לו הבית לאחזה, לא הדר בתוכו, הרי הנגע אשמת אדון הבית, ואין השם רולה
שיטמאו כלי הדר בו, גם אם אין הדבר כן, פעמים שיש בבית כלים שאולים מאחרים, ולפי שהפנייה הזאת גזרת
ילקה בשביל זה, וכן משמע לשון כל אשר בבית בין לי בין לאחרים. ולפי שהפנייה הזאת גזרת
הכתוב, אמר שיפנו כל אשר בבית, אפילו חבלי עלים חבלי קנים, שאינן בני קבול טומאה,
והדבר ספק אם מקבלים טומאה בבית או לו, ויהיה ולא יטמא כל אשר בבית דברים המקבלים
טומאה: ואחר כן, אחר שהכית פנוי: את הבית, גם הבית לריך שיראה, אם ראוי לטמא
נגעים

המעמר

הוא בהשכיר ביתו לאחר, על אדוני הבית לבוא ואם על המשכיר? ואמר שלא מלא הכרע
במשניות ובברייתות ע"ש, ולפענ"ד יש הכרע בברייתא דת"כ (פרשה ה' סי' ה'), ומייתי לה
ביומא (דף י"ב ע"א), ששם שנינו אמונתכם אחזה מטמאה בנגעים ואין ירושלים מטמאה בנגעים'
(לפי שירושלים לא נחלקה לשנים) אמר ר' יהודה אני לא שמעתי אלא בית המקדש בלגד.
(כי ר"י סובר שירושלים נחלקה לשנים), ואם נאמר שחונת ונא אשר לו הבית אינה חלה בו
אם

מצורע יד

יבא הכהן לראות את הבית: (לז) וראה את הנגע והנה הנגע בקירות הבית שקערורות ירקרקת או אדמדמת ומראיהן ששל

תרגום אשכנזי קבר

דאז היווצו בעוהעני. (לז) ווען ער נון דען שאדען בעטראכט טעט, אונד פֿינדעט זאלען זא בעשאפֿען, דאס אז דען וואג דען דעם היוזעס דונקעלגרינע, אדער דונקעלראטהע פֿערטע פֿונגען זיך צייגען, איהר שיון נעהט

ר ש י

תרגום אונקלוס

יח ביתא: (לז) ויהיו יח מכתשא והא מכתשא בכותלי ביתא פֿהון ירקון או סמקון ומחזיהן מכיד לא חסה תורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה במקוה: (לז) שקערורות. שקעות במראיהן: וחללו

באור

נגעים, כי יש בחיס שאין מטמאין, שלריך להיות מרובע בעל ד' כותלים, כמו ששנינו בנגעים ובת"כ, בית עגול בית טריגון אינו מטמא בנגעים, נ"ל: (לז) וראה הכהן את הנגע והנה הנגע, נגע נגע מלמד שאין הבית מטמא אלא בשני גריסין: בקידת הבית, באחת מן הקירות, שהרי אומר שכל מן הקיר, ויש מרובותיו אומרים שיהיה על שני קירות שהן בקיר אחת, וזהו בקרן זווית: שקערורת ירקרקת או אדמדמת, לדעתי שקערורת תאר לאבנים, אבנים שקעות בקירות נקראות שקערורות, והמלה מורכבת מן שקע ומן ערה, שקע יורה על היות האבן שקועה בזנין, וערה יורה להפך שאפשר לחללו מן הקיר, כשיקלו הטיט מסביבותיה, כמו ערו ערו עד היסוד זה (תהלים קל"ז ז'), וכמו ויערו את הארון (ד"ה כ"ד י"א), כי כן הם לריבין להיות לענין טומאת נגעי', אבנים חלושים שחזרו בזנין ע"י טיט, וכמו שנראה מלשון הכתובים שבענין וחללו את האבנים וגו' ואת הבית יקביע מבית וגו' (פסוק מ' ומ"א), הרי שמדבר על אבנים חלושות ששקועים בקיר ע"י טיט, ועבשו חוזר ומערה אותן מן הקיר, אבל קיר של סלע מששת ימי בראשית, או קירות שהן על פני הקיר או עפר שבקיר אין הנגעים מטמאין בהן, ופי' הכתוב כך הוא וראה את הנגע והנה הנגע בקירות הבית, כי לפי שלמעלה סתם ונתתי נגע בבית ארץ אחותכם, כנגע נראה לי בבית (פסוק ל"ד ול"ה), והכל בכלל בין שנראה בקיר או בקורה או בקרקע הבית, בין באבניו בין בעליו בין בעפרו, פי' עתה שהנג' לריך להיות

המער

אם על ארון הבית, אם כן למה לריבין לר"י למעט בית המקדש מאחותכם הרי הוא ממועט ממילא, כי מי זה הארון אשר יבוא אל הכהן? הלא אחות ה' היא ונחלתו? ועוד דאמרינן ביומא (י"ג ז') שתי כנסיות שיש בהן דירה לתון מטמאין בנגעים אף שאין להם בעלים. ואם בשתי הראיות האלה יש עוד לדחוק ולישב, הנה הראיה היותר אמתית היא שעל השוכר לבוא, ממה דאמרינן ביומא (סג), שמקשה אלא לו למה לי, ומתוך למי שמיוחד ביתו לו ואינו רוצה להשאיל כליו לאחר ואומר שאין לו, הקצ"ה מפרסמו כשמפנה את ביתו וכו', ואם החובה תמיד על בעל הבית, מה פרסום יש באן, הלא הנלים של שוכר הן? ועיין עוד מ"ג הרב המבאר בפסוק הנא בד"ה ואם אחת כמו ששכנו וכו' ותרצה שנעלם מעיני הרב ז"ל מאמר ביומא שהבאתי. (לז) שקערורת, לדעתי נכונים הם דברי הרא"ם, שלדעת רש"י ות"כ, יהיה המאמר ומראיהן שכל אף יתר באור למלת שקערורות, שלא תאמר שיהי' עמוק במשום, כי אם במראה, וכמו שאמרנו בנגעי אדם כמה שאמר הכתוב ומראהו וגו' במראה ולא במשום, ולזה כוון גם הרב בעל תרגום אשכנזי שהעתיק (איהר טיין נעהאויך חיוט טיעפער), והחסם געזעניום בספר המלין שלו, הסכים גם הוא כי שקערורות הוא מענין עומק, אך אמר שהוא נגזר מן קערה והש"ן כמו שלהבת מן להב (עיין בדבריו), וכ"כ גם יודי סהרמ"ל בספרון המלות שלו.

שפל מן הקיר: (לח) ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר

נעהמליך איזט טיעפער, אלס דיא איבריגע וואנד: (לח) זא זאלל דער פריעסטער אויס דעם הויזע הערויס געהן, פאר דען איינגאנג דעם הויזעס

אח

תרגום אונקלוס

סגיר מן פותקיא: (לח) ויפוק בדינא מן ביתא לתרע ביתא ויסגר

יח

ב א ו ר

להיות בקירות הבית, ואף לא בכל מה שנקיר, אלא כשיראה בקיר שקערורות ירקקות או אדמדמות, אבנים שקועות בקירות, שיהיו מקלחן ירקקות או אדמדמות, או יסגיר את הבית, ואזן בכל המקרא לשון נקבה, כמו והאבן גדולה על פי הנאר (בראשית כ"ט ז'), אבנים שלמות (דברים כ"ו ו'), לא תבנה אתהן גזית (שמות כ"ב ה'). ולרש"י ורמב"ם ז"ל דעת אחרת כפי שקערורות ונדבר עליה בסמוך. ורשב"ם ז"ל פי שקערורות מין אחד מן המראות שחבריו מוכיחין עליו ירקקות או אדמדמו וכמו אשוי' ברודים שזכריה שהן מיני מרא', וקרוב לזה אמר רד"ק ז"ל בס' השרשים שפרשו בו שחורות, ובת"כ שוקעות ומראיהם ירקק או אדמדס, ודומה כי המלה היא מורכבת מן שקע ומן שער, כי הוא ענין שחרות ועבירות, וכל זה תמה בעיני, כי נמשנה שנינו (נגעי' פ"ג ח') הבתים מטמאין בג' שנועות ובג' סימנין בירקק ובאדמדס ובפסיון, ומשקערורת לא שנה כלום, גם בנגעי' בגדים לא נאמר אלא והיה הנגע ירקק או אדמדס (פרשה י"ג מ"ט), לא נבע אחר מעורב בו, וכמו ששנה (שם משנה ז') הבגדים מטמאין בג' שנועות ובג' סימנין בירקק ובאדמדס ובפסיון, ועוד שנינו (נגעים פי"א ד') הבגדים מטמאין בירקק שבירוקין ובאדמדס שבאדומים, ואם תלך להן מראה השחרות לא יהיה עוד אדום שבאדומים או ירק שבירוקין, ואם תאמר בבתים לריך גם לשחרות היה לו לשנות דין זה בבתים, ומשגתינו השנה המדה בשתיהן, ועוד אם שקערורת מראה בפני ענמה, למה שקערורת ירקקות סמוכות בנגינה, ואם אינה מראה בפני ענמה, אלא שחרות מעורב בירקק או באדמדס, ויהיה ענינו כמו בלועז' (טווערלויך גרין קרער טווערלויך קאטה) היה ראוי להיות להפך ירקקות או אדמדמות שקערורת, שכן דרך לשון העברי, וכמו שכתוב בספר שכלבן בהרת לבנה אדמדמת (פרשה י"ג כ"ד) גם אין לשון המקרא מתישב כפי' זה וכמ"ש בסמוך: ומראיהן שפל מן הקיר, מראה האבנים הללו שבהן הנגע שפל ממראה הקיר, אבל המקרא קשה, שהרי נתן סימן ירקקות או אדמדמות, שפרשו ירוק שבירוקין ואדום שבאדומים, וכלי ספק המראות הללו נראין שכלות, ומה לורך להחנות שיהיה מראיהן שפל מן הקיר, אם אינו שפל אינו ירוק שבירוקין ולא אדום שבאדומים, שהרי בבגד נתן ג"כ שני סימנים הללו, ולא אמר שיהיה מראיהן שפל מן הבגד, גם במשניות חכמים לא זכרו התנאי הזה, ויראה בעיני שאין זה בכתוב תנאי להיות ג"כ שפל מן הקיר, אלא ספור הוא ששתי המראות הללו בהיותן באבני הבית שלא כמנהגו של עולם, יהיה מראיהן שפל מן הקיר, והולך לומר כן בבתים ולא בבגדים, לפי שהבגדים אינן מתטמאין בנגעים אלא למר ופסחים לבנים, לא לנגעים בין בידי אדם בין בידי שמים, ולכן ניכר בהן מראה הנגע תמיד, אבל הבתים מטמאין בנגעים בין לצועין בידי אדם בין לצועין בידי שמים, כמו שנינו בתוספתא והלכות רמב"ם ז"ל (ט"ז פרק י"ד), ופעמים שהבית נבוע באחת ממראות אלו, ותאמר איך יוכר הנגע, לכן הודיע הכתוב שהאבנים שבהן הנגע יהיו תמיד מראיהן שפל מן הקיר. אבל רש"י ז"ל פי' על שקערורת, שוקעין מראיתו, ויפה תמה הרש"ם ז"ל למה א"כ נאמר אחריו ומראיהן שפל מן הקיר, גם רמב"ם ז"ל התנה כן, ואמר (שם) כשיבוא הבנה ויראה הנגע שקוע ירקק או אדמדס, ומה שאמר רש"ם ז"ל שהוא תוספת ביאור של שקערורת, רחוק מאד. ולכל הפרושי' לא אינן למה אמר שקערורת ירקקות או אדמדמות שלשן לשון רבות נקבות, והכל שב לפי' זה על מלת הנגע שכתוב, ונגע לשון יחיד זכר, ואין לך לומר שב על מלת בקירות, שהרי נסמך לו ומראיהן שפל מן הקיר, אבל אם שקערורת תאר לאבנים הכתוב מתישב על מכונן ודברי חכמים מתישבים, גם ברייתא דת"כ כפי שגורס רד"ק ז"ל וכמ"ש למעלה משמו שוקעות ומראיהן ירקקות או אדמדמות, נראה שתרגמו שקערורת על האבנים השקועות בקיר, ממש כלברנו: (לח) ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית, לא ילך לביתו ויסגיר, ולא יעמוד בפתח תחת המשקיף

טרעמען, אונד זאלעם זיעבען
 טאגע פֿערשליעסען. (לט) ווען
 דער פֿרייעסטער אָם זיעבענטען
 טאגע וויעדער קעממט, אונד
 זיעהעט, דאָס דער שאַדען אין
 דען וואַנדען דעם הויזעם צוֹ
 גענאָממען: (מ) זאָ זאלל ער
 בעפֿעהלען, דאָס מאַן דיא
 שטיינע הערויס ציעהע, אָן
 וועלכען דער שאַדען איזט,
 אָן איינען אונריינען אָרט.
 דאָ

אֶת־הַבַּיִת שִׁבַּעַת יָמִים: (לט) וְשָׁב
 הִכְהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה
 פְּשָׁה הַנֶּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת: (מ) וְצִוָּה
 הִכְהֵן וְהִלְצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר
 בָּהֶן הַנֶּגַע וְהַשְּׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל־
 מַחוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:

ואח

דיעזע ווירפט מאַן אויסערהאַלב דער שטאַדט, אָן איינען אונריינען אָרט.
 דאָ

תרגום אונקלוס

ר ש י י

(מ) וחללו את האבנים . כחרגומו
 וישלפון יעלם משם כמו וחללה נעלו לשון
 הסרה: אל מקום טמא-מקום שאין טהרות
 משתמשו'

יח בֵּיתָא שִׁבְעָא יוֹמִין: (לט) וִירְחֹב בְּהִנָּא
 בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיַּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְּתָשָׂא
 בְּכוּחְלֵי בֵּיתָא: (מ) וַיִּפְקֵד בְּהִנָּא וַיִּשְׁלֹפֹן

יח אבניא די בהן מכתשא וירמון יתהן למברא לקרתא לאתר מסאב:
 יח

ב א ו ר

ויסגיר, אלא כגד המשקוף מנחון, ואם הלך לכיתו והסגיר או שעמד בתוך הבית תחת המשקוף
 והסגיר כשר כדיעבד: והסגיר, מדברי הכתוב אין הכרח אם הוא סגירה ממש, והיינו שיסגור
 דלת הבית, שהרי בנגעי עור כשר נאמר ג"כ והסגיר הכהן את הנגע וגו' (פרשה י"ג ד'), וכן
 נאמר בבגדים (שם ג'), ואינו אלא שיאמר הכהן שבעל נגע זה או כגד זה מוסגר שבעת ימים,
 לא שיסגירו ממש, וכן נאן אפשר שיאמר בית זה מוסגר שבעת ימים, וכמו שהאריך בזה הרב
 בעל משנה למלך (הלכות ע"כ פי"ד ה'), ואמר שכן דעת רמב"ם ז"ל, ודעת רש"י ז"ל שהו'
 סגירת הדלת ממש, וידעתי שיש לי לחלק באלה ובנגדים אמר והסגיר את הנגע, ואם נאמר על
 סגירה ממש היה לו לומר והסגיר את האיש, והסגיר את הנגד, אבל כאן אמר והסגיר את הבית
 לא והסגיר את הנגע נראה שהוא סגירה ממש: (לט) וראה, והתבונן: והנה פשה, מתכרך
 לו שפסה ומפורש למעלה (פסוק ג'): פשה, אפילו כל שהוא וזה כשיון הסמוך: בקירת הבית,
 אפילו רחוק מן הראשון, ובלבד שיהיה כשיעור נגע כגרים, ולא ביאר הכתוב רק אם פשה,
 ולא ביאר מה דינו אם מלאו עומד בעיניו, אם יפטרנו או לא, ואי אפשר לומר שיפטרנו אם
 הנגע עדיין עומד בעיניו, שנסוף הענין נאמר והנה לא פשה הנגע בבית אחרי הטוח את הבית
 ועהר הכהן את הבית בירפא הנגע, למדנו שלא יטהרנו עד אחר חליכה וטיחה, לא העומד
 בעיניו, וא"כ מה יעשה לו כשעמד בעיניו, א"א לומר שיחליץ ויטוח, שהרי אין הכתוב מחייבו
 כן רק אם פשה, ואמרו רבותינו שמסגירו ונותן לו שבע שני, ואם נסוף שבע שני עוד
 עומד בעיניו או שפשה חולץ וקולח וטח, כמו בפסה בראשון: (ם) וצוה הכהן וחלצו, הלוי
 ככהן והחליצה בכל אדם: וחלצו, לשון הסרה ממקומו כמו וחללה נעלו (דברי"כ"ה ט'), וכן ת"א
 ז"ל וישלפון, ונזכר הכבד לפי שלחליצה אבנים מן הקיר כריכין כלים, ואין כן חליצת נעל: בהן,
 כמו ראיה לפרשנו על שקערורות ירקרקות או אדמדמות, שכלן על האבנים המנוגעות: אל
 מחוץ לעיר, כמו אל מקום ידועה שהוא מחוץ לעיר מוכן להשליך שם אבנים כאלה, ואילו
 נאמר והשליכו אותהן חוץ לעיר או מחוץ לעיר, הייתי אומר שכל אחד ישליך למקום שירצה, כן
 י"ל: אל מקום טמא, אין מקום טמא שאין קרקע בת קבול טומאה, לכן אמרו בת"כ שהוא
 מקומו טמא, כלומר המקום שישליכו שם יקראו טמא, והו' שפי' רש"י ז"ל אל מקום טמא,
 מקום

תרגום אשכנזי

ס צ ו ר ע י ד

(מא) ואת הבית יקצע מבית סביב ושפכו את העפר אשר הקצו אל מחוץ לעיר אל מקום

(מא) דאז הויו אבער זאלל ער אינווענדיג אום דען אויסזאטץ הערום אבקראטצען לאססען, אונד דיא קאלקערדע, דיא מאן אבקראטצט, שיטטעט מאן אויסערהאלב דער שטאדט,

ממא

ר ש י י

תרגום אונקלוס

(מא) וית ביתא יקלפון מגויו סחור סחור וירמוון ית עפרא די קליפו למברא לקרתא לאתר

מעתמות שס למדך הכתוב שהאבני' הללו מטמאות מקומן בעודן בו: (מא) יקליע. רדוג"ר בלעו ובלשון משנה יש הרבה: מבית. מבנים: סביב. סביבות הנגע

בת"כ נדרש כן שיקלוף הטוח שסביב אבני הנגע: הקלו. לשון קלה אשר קלעו נקלוע הנגע סביב: הקלות

ב א ו ר

מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן בו: (מא) ואח הבית יקציע, פי' רש"י ז"ל רדוג"ר בלעו, ונדרש"י כ"י רדוג"ר בלעו ז, ובל"א בעטניידען⁰, ובלשון משנה יש הרבה, ורש"ס ז"ל אמר יקלף, כמו יעשהו במקצועות (ישעי' מ"ד י"ג), ולפי שנסמך אמר אשר הקלו, והן שני שרשים קצע וקלה, וגם קלה לשון כריתה וקלוף, כמו לקנות בישראל (מ"ב י' ל"ב), קלות עמים רבים (חזקוק ב' י'), אומר אני שרש קצע ענינו שמקלף נשזה משני הלדדים שזושה זווית ישר, והוה יעשהו במקצועות, שהוא הכלי בעלת הזווית ישר בו האמן מה שכורת, ולכן נקראו ירכתי הבית מקצועות כמו למקצועות המשכן בירכתים (אמו' ב"ו כ"ג), לפי ששני הלדדים פוגעים בזווית במישור, וכן נאן יקלוף סביבות האבן שחלץ מכל הלדדים נשזה, וועשה כן במקצועות, שיהיו הזוויות מקבילות: מבית, מבנים, במקום שיצט שם האבן המנוגע בקיר קולף מסביב לו הטוח, וסביב שב על האבן שחלץ, לא סביב הבית כלו, שאם כן היה לו לומר ואת הבית יקליע, וכן אמרו רבותינו בת"כ. ורא"ב ע"ז אמר י"א יקליע שיפלו המקצוע, ואין זה נכון שכבר פשה הנגע בבית רק יקליע כל הבית, ולא דבר נכונה, שהפשיין מטמא בכל שהוא והוא עם האוס על אבן אחת, ואם פשה גם לאבן אחת, תנטל גם זו: ושפכו, לפי שהעפר שמוציאין ויתן בכלי או בשק, יתכן לומר ושפכו, ועל האבנים אמר והשליכו: הקצו, זה שרשו קלה מהבנין הכבד, לפי שהקלות כלי, ולא אמר אשר הקצועו, כי אינו נופל אלא על מלאכת ההקצעה, שיהיו הזוויות מכוונות, לא על העפר שהוקצה במקצועות, ועליו אמר אשר הקלו, כלומר שכרתו במקצוע. ורש"י ז"ל פי' הקלו לשון קלה, אשר קלעו נקלוע הנגע סביב, וברור לי שכוון למה שאמרנו, ואם רא"מ ז"ל לא פי' כן. ורש"ס ז"ל אמר הקלו, יש לומר שפחורו לשון קצוע, מדכתיב אחרי הקלות את הבית, נמלץ שהקצוע קרוי הקלות, שהרי הלשון כחוב למעלה ואת הבית יקליע; ואינו כן וכמו שיחבאר (פסוק מ"ג). אבל ראב"ע ז"ל אמר והקלו מגזרת קלה, כי קלתו ההיה למעלה הסירו לבדו, ואין צורך לדחוק זה, ולדעתי גם הקלה נקרא כן בעבור שמשם ואילך נכרת וחסר, והבנין על הכריתה, ושרש

ה מ ע מ ר

(מא) יקציע, אמר הרב המבאר בסוף דבריו שהפשיין מטמא בכל שבו, והוא עם האוס על אבן אחת וכו', פירוש אוס ממלת אס, וענינה על עיקר הנגע ושרשו, ולהיפך מן פשיין, ומלה זאת נזכרת כמה פעמים במס' נגעים ועוד במקומות אחרים. יקציע, לועז רש"י רדוג"ר והוה בל"ל רחוער, ובל"ר ואיע' רחוערע (אבטאבען, אבקרטלען), וכחומא פראג רל"א הגי' רדוג"ר בל"א (בעטניידען, אבברעכען), כמו שליעז מחתך בשבת (קמ"ו ב'), וכן בל"ל במרפא לשון שס. (ר"ה).

מצורע יד

טמא: (מג) ולקחתי אבנים אחרות והביאו אליהם את האבנים ועפר אחר יקה וטה את הבית: (מג) ואם ישוב הנגע ופרח בבית אחר חלץ את האבנים ואחרי הקצות את הבית ואחרי הפוח: (מד) ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע

הרגוב אשכנוי קבו

אן איינען אונריינען ארט. (מג) כפיין זאלל אנדערע שטיינע געהמען, אונד שטאמט דער אויסגעברענגענען שטיינע איינע זעטצן, אויך אנדערע קאלקער. דע געהמען אונד דאז הויז טינדל. (מג) בליהעט דען דער שארען ווידערום אב הויזע אויס, נאכ- דעם מאן דיא שטיינע הערויס געצאגען, נאכדעם דאז הויז אבגעקראטצט אונד געטינדט ווארדען, (מד) דער פריעכטער קעממט, אונד זיעהעט, דאס דער

ר ש י

(מג) הקלות. לשון העשות וכן הטוח אבל חלץ את האבנים מוסב הלשון אל האדם שחלץ והוא משקל לשון כבד כמו כסר דבר: ואם ישוב הנגע וגו'. יכול תור בו ביום יהא עמא ת"ל ושב הכהן אם ישוב מה שיבה האמור להלן בסוף שבוש אף שיבה האמורה כאן בסוף שבוש: (מד) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר עמא אלא

חרגום אונקלוס

מסאב: (מג) ויטבון אבנין אחרנין ויעלון לאתר אבניא ועפרא אחרון יסב וישוע ית ביחא: (מג) ואם יתוב מכתשא ויטגי בביחא בתר דשליפו ית אבניא ובהר דקליפו ית ביחא ובתר דאתשע: (מד) ויעול פדהנא ויהוי והא

ב א ו ר

ושר קלץ דומה לו, וגם רד"ק ז"ל בשרשים אמר קלץ קלץ קלה ענינם אחד לשון כריתה וחתוך: (מב) אבנים אחרות, לא מאבני הבית הזה מקיר אחר שבו, וכן אמרו בת"כ ובמשנה: והביאו אל הבית: אל החת, במקום שישבו האבנים הראשונים: וטה, מנחי העין, שראו טוח, והשם טיח, כמו איה הטיח (יחזקאל י"ג י"ב); וזה ידוע: (מג) ואם ישוב הנגע, למעלה אמר שאם פשה בשביע ראשון יקליע הבית, ואמר עתה שאם ישוב הנגע ופרח בבית, ואמרו חכמים משל חזר איש פלוני למקומו, כשיחזור הנגע לאותן האבנים, כלומר אע"פ שיט עתה אבנים אחרות שאינן מבית המנוגע, ישוב הנגע למקומו הראשון, ויפרח באותן האבנים שהביאו אל הבית, וזה שאמר אחר חלץ את האבנים, שזהו חדוש שהאבנים שהיה בהן הנגע חלץ מן הבית, ופרח עתה באבנים החדשות הללו. ולכן בעל הטעמים שם האתנהתא חמת האבנים: ואחרי הקצות את הבית, גם אחר שהנרית העפר שהיה סביבות האבנים הראשונים, ואחרי הטוח טיח חדש סביבות האבנים החדשות, שלא תוכל לומר שאר דבר מן הנגע הראשון סביבות האבנים, שעל ידי כן פרח באבנים שהביאו, אלא ששב הנגע למקומו. ורבותינו ז"ל למדו ממלת בבית, שאם נראה במקום אחר בבית בשני גריסין הרי הוא בחזר ונותן את הבית, ומלת הקלות מקור מן ההכעיל, וכן הטוח, ולפי שמדבר על העפר שכתרו מן הקיר, לא על מעשה הקליעה, בא מלת הקלות כמו שאמר למעלה הקלו, לא כדברי רשב"ם ז"ל: (מד) ובא הכהן, לא באותו היום אלא לסוף שבעה, כמו שלמדו רבותינו בת"כ: וראה, יחבונן במראה הנגע, אם היא מראה טמאה ובשיעור המטמא: והנה פשה הנגע בבית, לדעתי כל שיבת נגע קרוי פסיון, והדעת נותנת כן, שהרי חללו האבנים שהיו בהן הנגע, וכל הנראה עתה במקומו על האבנים החדשות עודף על הנגע הראשון, וכשהוא בשני גריסין לריך נתיבה, אפילו נראה פחות מנגע הראשון, כגון שהאבנים שזללו היה עליהן נגע כשלושה גריסין, וכששב הנגע הוא בשני גריסין, ג"כ פסיון הוא, שפשה הנגע שבבית, על שלשה גריסין הראשונים שניטלו ממנו, וכן אם נראה במקום אחר מן הבית, תמיד

הנגע בבית צרעת ממארת הוא
בבית טמא הוא: (מה) ונתח את
הבית את אבניו ואת עציו ואת
כל עפר הבית והוציא אל מחוץ

לעיר

דע שאדעו אין דעם היזעצוי
גענאממען, זא איזט עם אין
פערדערב^ל בער אויסזאטן אים
היזע, עם איזט אונריון.
(מה) מאן מוס דאז הווי אינריו
סען, געמליך דיא שטיינע, דאז
האלץ אונר אללען קאלק
דעם היזעם אויס אינר
אנדער געהען, אינד אוי

ר ש י

תרגום אונקלוס

והא אוסיף מכתשׁא בביתא סגירות מחורא
היא בביתא מסאב הוא: (מה) ונתרע ית ביתא
ית אבניהו וית אעוהי וית כל עפר ביתא ויתיק
למברא

אלא א"כ פשה נאמר צרעת ממארת בבתי
ונאמ' צרעת ממארת בבגדי' מה להלן טמא
את החזר אע"פ שאינו פוש' אף כאן טמא
את החזר אע"פ שאינו פושה א"כ מה ת"ל
והנה פשה אין כאן מקומו של מקרא זה אלא
ונתן את הבית היה לו לכתוב אחר ואם

ישב הנגע וראה והנה פשה הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון ובא בסוף
שבוע שני ומלאו שפשה אלא פירש בו הכתוב למעלה כלום בעומד בעיניו בשבוע ראשון ולמדך כאן
בפסיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני ומה יעשה לו יכול יתלנו כמו שסמך לו ונתן את

ב א ו ר

תמיד פסיון הוא, שפשה על מה שהיה תחלה, שהרי הנגע הראשון במקומו באבנים שחץ,
והרי הנגע מכת הבית, והומה לען פורח, וכלשון הכתוב ופרח בבית, שזה סימן שעודו בבית,
וכן לשון הכתוב בבגד שחזר בו הנגע אחר שנקרע ממנו, שאמר פורחת היא באש תשרפנו (לעיל
י"ג נ"ו), ופרשנוה למעלה, ואם כן יפה אמר על נגע החזר והנה פשה הנגע, ואין לנו לריבין
לומר שאין כאן מקומו של מקרא זה, ואשי אפשר להעמידו במקומו, אלא המקרא כתוב בהלכה
ובמשפטו, רק שאין לורך להאמר, שהרי כל שיבת נגע פסיון הוא, כיון שהנגע הראשון במקומו
על האבנים שחץ, כמו בבגדים שהוא במקומו על הטלחי שקרע מן הבגד, ואינו דומה לנגע
חדש שריך הסגר מתחלה, שאין זה חדש אלא פסיון על הראשון, אבל בא ללמד על פסיון של
שבוע שני שחולץ וקולה וטח ונחתן לו שבוע שלישי לראות אם יחזור, וכן דעת רבותינו ז"ל
שהרי אזרי שלמדו ג"ש צרעת ממארת מבגדים שהנגע החזר מטמא בלי פסיון, אמרו אם סופנו
לרבות את החזר מה ת"ל ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע, הנה לו, לא שאלו רק מה ת"ל,
מקרא שאינו לריך הוא, לא איך אפשר לומר כן, לפי שאין מלת פשה סותר ההלכה, ושלא
תאמר שעל כן נאמר שריך פסיון ממש בנגע החזר בבתי, למדו תחלה בג"ש מבגדים שאין
החזר לריך פסיון. ורמב"ן ז"ל לחקן מלת פשה כפשוטו אמר שמלת פשה לשון תוספות, נאמר על
דבר נוסף על אחר, כמו ונוסף גם הוא על שונאינו (שמות א' י'), ונוספה נחלתן (במדבר ל"ו
ד'), ונאמר על דבר החזר, כמו יוסיף ה' שנית ידו (ישעי' י"א י"א), ויתנבאו ולא יספו, לא
חזרו עוד להנבא, ובאין נאמר על החזרה, לא שנעקיר הכתוב ממקומו ונקבענו במקום אחר,
ומה שפרשו תראה שהכל כפשוטו שהחזר תמיד פסיון ממש הוא, וגם רש"י ז"ל שכתב אין
באין מקומו של מקרא זה, כוונתו שלא היה לריך להאמר במקום זה, ונראה עוד כפי הפשט
שעל כן נאמר בנגע החזר והנה פשה, ללמדנו שאין פסיון מחייב נתיבה, אלא פסיון חזרת
הנגע, אבל כל זמן שהאבנים במקומן אין הפסיון גורם נתיבה ואין לורך ללמדנו כך בפושה
בשבוע ראשון, שהרי מפורש למעלה, אבל בא ללמד על העומד בראשון ופושה בשני שאינו נותן
אלא חולץ וקולה וטח, וכן אמרו רבותינו ז"ל וסמכוהו על לשון המקרא ואם הכהן ובא הכהן זו
היא שיבה זו היא ביאה: צרעת ממארת הוא, פרשנוה בנגעי בגדים (פרשה י"ג נ"א), וכן כאן
שאין תרופה לבית זה ולריך נתיבה, כסילון ממאיר שאין לו חקנה ושרוף ישרף: בבית, בכל
הבית, ולכן חזר וסותר: (מה) ונתח את הבית, מלת נתיבה פרשנו (לעיל י"א ל"ה), וכן
כאן

ס צ ו ר ע י ד

לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא: (מו) וְהָבֵא
אֶל־הַבַּיִת כָּל־יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב: (מז) וְהִשְׁכַּב
בַּבַּיִת יְכַסּ אֶת־כַּגְדָּיו וְהֵאֱכַל

כביח

תרגום אשכנזי קבו

סערה האלב דער שטאדט אן
איינען אונריינען ארט בריינגען.
(מו) ווער אין דאז הויז קעממט,
וזא לאנגע מאן עם פערשלאס=
סען, זאלל ביוצאם אבענד אונ-
ריין זיין. (מז) ווער אין דעם
הויזע שלעפט, מוס אויך זיינע
קליידער וואשען, ווער אין דעם

ר ש י

תרגום אונקלוס

לְמַבְרָא לְקַרְתָּא לְאַחַר מְסָאָב: (מו) וְהִיעוּל
לְבֵיתָא כָּל יוֹמֵי דִּי סִגְרָא יְהִי מְסָאָב עַד
רְמָשָׂא: (מז) וְדִישְׁכּוּב בְּבֵיתָא יִצְבַּע יַת
לבושיה

הבית ת"ל ושכ הכהן ובה הכהן נלמד ביה'
משיב' מה שיבה חולץ וקולה וטח ונותן לו
שבוע אף ביאה חולץ וקולה וטח ונותן לו
שבוע ואם חזר נותן לא חזר טהור ומניין
שלא עמד בזה ובה חולץ וקולה וטח ונותן לו
שבוע ת"ל (ובא) ואם בא יבא כמה הכתוב

מדבר אם כפוש' בראשון הרי אמור אם כפוש' בשני הרי אמור הא אינו אומר (ובא) ואם בא יבא אלא
את שבת כסוף שבוע ראשון ובא כסוף שבוע שני וראה והנה לא פשה זה העומד מה יעשה לו יכול
יפטר וילך כמו שכתוב כאן וטהר את הבית ת"ל כי נרפא הנגע לא טהרתי אלא הרמיו ומה יעשה לו
ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה מה בעליונה חולץ וקולה וטח ונותן לו שבוע דגמר לה זהו
שיבה זהו ביאה אף בתחונה כן כו' כדאי' בת"כ. גמרו של דבר אינתיאה אלא כנגע החזר אחר חליטה
וקילוע וטיחה ואין החזר לריך פשוט. וסדר המקראות כך הוא. ואם ישוב. ונתן. והבא אל
הבית. והאוכל בבית. ובא הכהן וראה והנה פשה. ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שבוע
שני להסגרו וכסוף שבוע שני להסגרו בא וראהו שפשה ומה יעשה לו חולץ וקולה וטח ונותן לו
שבוע חזר נותן לא חזר טעון כפרים שאין כנגעים יותר משלשה שבועו': (מח) ואם בא יבא.
לסוף שבוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה בא ללמד בעומד בעינו בראשון ובשני ומה יעשה
לו יכול יטהרו כמשמעו של מקרא וטהר הכהן את הבית תלמוד לומר כי נרפא הנגע לא טהרתי אלא
את הרמיו ואין רמיו אלא הבית שהוקלה והוטח ולא חזר הנגע אבל זה טעון חליטה וקילוי וטיחה
ושבוע שלישי וכן המקרא נדרש ואם בא יבא בשני וראה והנה לא פשה יטיחו ואין טיח' בלא חלץ
וקילוי ואחרי הטוח את הבית וטהר הכהן את הבית אם לא חזר לסוף השבוע כי נרפא הנגע ואם
חזר כבר פורש על החזר טעון נתיאה: (מו) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלף את נגעו
יכול שאני מוליח המוחלט שקלף את נגעו ת"ל כל ימי: יטמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בגדים
יכול אפילו שהה בכדי אכילת פרס ת"ל והאוכל בבית יכנס את כגדיו. אין לי אלא אוכל שוכב
מניין ת"ל והשוכב אין לי אלא אוכל ושוכב לא אוכל ולא שוכב מניין ת"ל יכנס יכנס ריבה א"כ למה
נאמר אוכל ושוכב ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס:

ב א ו ר

כאן לריך שיסח את הבית מיסודו, כמו שפורט את אבניו ואת עליו ואת כל עפר הבית, שלשה
אלה הן הבית ומהן נכנה: (מו) והבא אל הבית, ולא שהה בו אלא ילא מיד, כמו שאפרש:
והבא אל הבית כל ימי הסגיר אהו, שבוע ראשון, וכן אם לא פשה בראשון, והסגירו
שבוע שני, הבא אל הבית טמא, ולא אחרי שחלץ וקלה וטח, שאם קודם הסגירו נכנס
אדם לבית אינו טמא, אבל נגע החזר הבא אל הבית קודם שנתן אותו טמא, שהרי מוחלט
הוא ועומד לנתיאה, ורבותינו למדו כן מן כל ימי: יטמא עד הערב, אבל אינו טעון כנס
בגדים: (מו) והשכב בבית, אע"פ שהיה נראה בתחלה שבתיאה לבדה אינו מטמא בגדים,
רק השוכב או האוכל בבית מטמא בגדים, קבלו רבותינו שאפילו לא שנת ולא אבל, אלא שהה
בבית כדי שיעור אכילה, שהוא כדי אכילת פרס מטמא בגדים, וכן יורה גס לפי הפשט, שעל
כן האוכל והשוכב מטמאין בגדים, לפי שזריכין לשהות בו, שזריך זמן לאוכל שיאכל כדי אכילת
פרס, וכן העיף הנכנס בו לנוח, לריך זמן שיכנס וינוח, אלא שלאביה אין מדת זמן, אבל

הויזע איססעט, מוס זיינע קליי-
 דער וואשען. (מח) ווען אבער
 דער פריעסטער קעממט, אונד
 זיעהעט, דאס דער שארען
 אים הויזע ניכט צוגענאממען,
 נאכדעם מאן דאז הויזגעטיג-
 בעט, זא ואלל דער פריעסטער
 דאז הויז ריין שפרעכען, דען
 דער שארען איזט געהיילט.
 (מט) מאן ניממט, אום דאז
 הויז צו ענטווינדניגען, צווייא
 פאגעל, אויך צעדערנהאלץ,
 האכראטהע וואללע, אונד הי-
 זאפ, (ו) שלאכטעט דען אוי-

בבית יכבס את בגדיו: (מח) ואם-
 בא יבא הכהן וראה והנה לא-
 פשרה הנגע בבית אחרי הטח
 את הבית וטהר הכהן את הבית
 כי נרפא הנגע: (מט) ולקח לחטא
 את הבית שתי צפרים ועץ ארו
 ושני תולעת ואזב: (נ) ושחט
 את הצפור האחת אל כלי חרש
 על מים חיים: (נא) ולקח את-

נען פאגעל אין איין אירדען געשעס, איבער פרישעס וואססער. (נא) היערויף ניממט ער
 דאז

הרגום אונקלוס

לבושוהי ודיכול בביחא יצבע יח לבושוהי: (מח) ואם מעל ועול פהנא ויחוי
 והא לא אוסיף מכחשא בביתא בחר דאפשע ית ביתא וירפי כהנא ית ביתא
 ארי אחסי מכחשא: (מט) ויסב לרפאה ית ביתא תרתין צפרין ואעא דארוא
 וצבע והורי ואזובא: (נ) ויבוס ית צפרא חדא למאן דחסף על מי מבווע:

באר

יש שיעור לאוכל אכילת פרס, ולכן נזכרו שתי אלה, שדרך בני אדם לנוא לבית לאכול או
 לשכב בו, וללמד זמן טוב מאוכל, וכן ללמד לכל אזהרה בו כדי אכילת פרס, אפילו לא אכל
 ולא שכב מטמא בגדים, אבל יאז מיד נאמר בפסוק ראשון שטמא ואינו מטמא בגדים: (מח) ואם
 בא יבא הכהן וגו', כלומר חזר שזלן וקלה ועז והסנינו שבעת ימים, בא וראה שלא חזר
 הנגע למקומו, וזה פירוש לא פשה הנגע בבית, שאילו חזר היה פסיון, אפילו חזר כמות שהיה,
 ולפעמים אפילו פזות ממנו, כמו שרשנו למעלה (פסוק מ"ד), אלא שהיה לו לומר ואם לא
 שב הנגע בבית אחרי וגו', ללמדנו גם כאן דין חדש בעומד בעיניו בשבוע ראשון ובשבוע שני,
 שאע"פ שלא פשה בשני לריך חליטה וקילה ועימה, ולכן כתב אצל דין נגע החוזר אם לא פשה
 נרפא הנגע ויטהר את הבית, אבל קודם חליטה ועימה אעפ"י שלא פשה, אין הבית טהור,
 ולמדנו שאם עמד בעיניו בשבוע ראשון ובשני אינו טהור, אלא לריך חליטה ועימה, כמו אם
 פשה בראשון או עמד בעיניו בראשון ופשה בשני, וגם זה למדו רבותינו ז"ל מלשונות הכתוב
 כמו שבא בפי' רש"י ז"ל, כללו של דבר המקראות מתפרשין בסדרן, וכל אחד נכתב במקומו,
 והדינין שאינן מפורשים נדרשים מהן מדרך הסברה, ויותר מזה על דרך שדרשום רבותינו ז"ל,
 שרמו עליהן הכתוב בדברים קלרים ונג"ש: הטח את הבית, קצר הכתוב וזכר הטיח שהיא
 אחרונה, וקדמו לה החליטה והקליעה, ולמצלה זכר שלשתן כפי הענין מטעם שכתבנו: וטהר
 הכהן את הבית, בדרך סיפור בסמוך: כי נרפא הנגע, אין עוד נגע בבית, שהאבנים שהיה
 בהן הנגע הוסרו ממנו, ולא פרח בו עוד, הרי שרפא הנגע, ולמדנו שאם הנגע עמד בעיניו
 בראשון ובשני אין הבית טהור, שהרי לא נרפא הנגע, וכמ"ס: (מט) לחטא, כמו וחטא את
 המזבח

עַץ-הָאָרֶז וְאֶת-הָאֹב וְאֶת-וְשֵׁנִי
 הַתּוֹלַעַת וְאֶת הַצִּפּוֹר הַחַיָּה וְטָבַל
 אֶתְכֶם בְּדַם הַצִּפּוֹר הַשְּׁחוּמָה
 וּבַמַּיִם הַחַיִּים וְהָיָה אֶל-הַבַּיִת
 שִׁבְעַת פְּעָמִים: (כג) וְחִטָּא אֶת-
 הַבַּיִת בְּדַם-הַצִּפּוֹר וּבַמַּיִם הַחַיִּים
 וּבַצִּפּוֹר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאָרֶז וּבְאֹב
 וּבְשֵׁנִי הַתּוֹלַעַת: (כד) וְשַׁלַּח אֶת-
 הַצִּפּוֹר הַחַיָּה אֶל-מְחֹיץ לְעִיר
 אֶל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְכִפֵּר עַל-הַבַּיִת
 וְטָהַר: * (כה) זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל-
 נֹגַע הַצִּרְעָת וּלְנִתְקָא: (כו) וּלְצִרְעַת
 הַבְּגָד וּלְבַיִת: (כז)

דאז צעדערנהאלץ, דען הי-
 זאפ, דען האַרְאָטען פֿאַ-
 דען, אונד דען לעבענדען
 פֿאַגעל, טינקט אללעס אין
 דאז בלוט דעם געשלאַצטע-
 מען פֿאַגעלס, אונד אין דאז
 פֿרישע וואַסער, אונד בע-
 שפרענגט דאז הויז זיעבען
 מאַהל: (כג) ענטזינדיגעט דאז
 הויז מיט דעם בלוטע דעם פֿאַ-
 געלס אונד דעם פֿרישן וואַס-
 סער, אויך מיט דעם לעבענ-
 דען פֿאַגעל, נעכסט דעם צע-
 דערנהאלץ, היזאפ אונד דער
 האַרְאָטען וואַללע, (כד) לעסט
 דען לעבענדען פֿאַגעל אויסער-
 האַלב דער שטאָרט אויפֿס
 פֿעלד פֿליגען: היערמיט צער-
 זעהנט ער אויף דאז הויז, אונד
 עס ווירד רייניג. (כה) דיועס איזט
 דיא לעהרע פֿיר אללען שאַדען
 דעם אויסוואַטצעס, אונד פֿיר

ולספחח

דען גרינד: (כז) פֿיר דען אויסוואַטץ אים געוואַנדע, אונד אַם הויזע: (כו) בייא איינער ער-
 האַ

תרגום אונקלוס

(כא) וַיִּסַּב ית אַעא דאַרואַ וַיִּת אַזובא וַיִּת צִבֵּע וְהוֹרִי וַיִּת צִפְרָא חִיתָא וַיִּטְבּוֹל יִתְהוֹן
 בְּדָמָא דְצִפְרָא נִכְסְתָא וּבַמַּיִם מְבוּעַ וַיְדִי לְבֵיתָא שִׁבְעַת זְמַנִּין: (כב) וַיְדַבֵּר ית בֵּיתָא בְּדָמָא
 דְצִפְרָא וּבַמַּיִם מְבוּעַ וּבְצִפְרָא חִיתָא וּבְאֵעָא דַּאֲרֹא וּבְאֹזֹבָא וּבְצִבֵּעַ וְהוֹרִי: (כג) וַיִּשְׁלַח
 ית צִפְרָא חִיתָא לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַפִּי חֶקְלָא וַיְכַפֵּר עַל בֵּיתָא וַיְדַבֵּר: (כד) דָּא
 אֲרִיתָא לְכָל מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא: (כה) וְלִסְגִירוּת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא: (כו) וּלְצִרְעָתָא
 וּלְעֵדִיא

ב א ו ר

המזבח (ח'ט"ו), הכהן המטמא אותה (לציל ו' י"ט), ושם פרשתו: (גג) וכפר על הבית,
 יכסה בו חרפת הבית, וטהר מוטמאיו: (גד) לכל נגע הצרעה, לרעת השחין והמכוה,
 ונגעי קרחת ונבחה, וטעם שזכרו בפני עולמן לשישאלשתן נאמר בהרת לבנה אדמדמת, שהן
 הפתוחים: ולנתק, שאינו מטמא במראות נגעים, אלא בכל מראה ובשער להוב: (גה) ולצרעת
 הבגד, שמטמא בירקוק ואדמדם, וכן זאת התורה לרעת הבית שמטמא במראות אלו:
 (נו) ולשאת, וכן זאת תורת ארבע מראות נגעים המטמאים בעור הבשר ופרשנוס למעלה (י"ג ב'):
 להורות

תרגום אשכנזי

האבענען, אנגעלויפֿענען אָדער פֿלעקענען שטעללע; (ז) דאָר- נאָך צו אורטהיילען, ווען עט- וואס ריין, אָדער ווען עס אונ- ריין איזט. דיעזעס איזט דיא לעהרע פֿיר דען אויסזאָטץ.
טו (א) דער עוויגע שפראַך צו משה אונד אהרן, וויא פֿאַלגעט: (ב) רעדעט מיט דען קינדערן ישראל'ס, אונד זאָ- געט איהנען: ווען יעמאַנד אַן זיינעם גליעדע דען פֿלוס האַט, זאָ זאָלל זיין אויספֿלוס אונריין

ר ש י

(נו) להורות ביום הטמא וגו'. איזה יום מטהרו ואיזה יום מטמאו:
טו (ב) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא ת"ל מבשרו ולא כל בשרו אחר שחלק הכתוב בין בשר לבשר זביתו לדין טמא בזב וטמא בזבה מה זבה ממקום שהיא מטמאה עומאה קלה נדה מטמאה עומאה חמורה זיבה אף הזב מקום שטמא עומאה קלה קרי מטמא עומאה

סמורה זיבה: זבנו טמא. לימד על הטפה שהיא מטמאה. זב דומה למי בלוק של שעורין ודמיו ודומה ללובן ביצה המזרת שכבת זרע קשור כלובן ביצה שאינה מזרת:

מצורע יד טו

ולספחת ולבהרת: (ח) להורת ביום הטמא וביום הטהר זאת תורת הצרעת: פ טו (א) וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן לאמר: (ב) דברו אל-בני ישראל ואמרתם אליהם איש איש כי יהיה זב מבשרו זובו

טמא

תרגום אונקלוס

ולעדֿיָא ולבֿהֿרָא: (ח) לִאֲלַפָּא בְיוֹם מְסֻאָבָא וּבְיוֹם דְּכִיָּא דָּא אורֿיָתָא דְּסִגְרוּתָא:
טו (א) ומִלִּיל יי עם מִשֶּׁה ועם אֲהֵרֹן לְמִיָּמָר: (ב) מִלִּילֹו עם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְחִימְרוּן לְהוֹן גָּבֵר גָּבֵר אַרְי יְהִי דְּאִיב מִבְּשָׂרֵיהּ דּוּבִיָּה

זב דומה למי בלוק של שעורין ודמיו ודומה ללובן ביצה המזרת שכבת זרע קשור כלובן ביצה שאינה מזרת:

רר

ב א ו ר

(נו) להורת, אלו הן דיניהן שיוורו הכהנים על פיהן ביום הטמא, על פי סימני עומאה הנאמרים למעלה יטמאו, ואלו הן דיניהן שיוורו על פיהן ביום הטהור, שעל פי סימני טהרה האמורים יטהרו האדם הבגד או הבית ביום טהרתן:

טו (א) וידבר ה' אל משה ואל אהרן, הכהנים יפרישו בין זבה לנדה, כאשר אחז"ל בין דם לדם, ועתה יתל לבשר הטמאים מדבר נסתר, כי הלרעת נגע גלוי, מפי' ראב"ע ז"ל: (ב) כי יהיה זב מבשרו, כמו זבת חלב ודבש (שמות ג' ח'), שמרוב חלב נוטף מדדי הנהמה, ומרוב שומן הפרות יטפו עסיס, וכן זב מבשרו שנוטף מאליו טיפין טיפין בלי כונה, לא כשכבת זרע שיורה לחוץ צרלון, וכן ואשה כי תהיה זבה, לפי שדם נדות יזוב מאליו, ולכן אלל שכבת זרע אמר ואיש כי תלח ממנו ש"ו, ובתוספת' אמרו מה בין זבנו לשכבת זרעו, זבנו בל מבשר מת, ושכבת זרעו מבשר חי, זב דומה ללובן ביצה המזרת וש"ו קשורה ללובן ביצה שאינה מזרת, ולפי שהיא מחלה בכלי הזרע, שאין בכחם להחזיק הזרע בתוכן ונוטף מעלמו, נקרא זב: מבשרו, כנוי לערות הזכר, מפי' ראב"ע ז"ל, ומכאנו כן גדלי בשר (יחזקאל ט"ז כ"ו), אשר בשר חמורים בשרם (שם כ"ג ב'), וכן דם יהיה זבה בנשמה ורבותיו ז"ל אמרו יכול זב מכל מקום, כלומר מכיו מחוטמו או מאזנו, ת"ל מבשרו ולא כל בשרו, ואחר שחלק הכתוב בין בשר לבשר, זביתו לדין טמא בזב וטמא בזבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה עומאת נדה הקלה, מטמאה עומאת זיבה חמורה, אף הזב ממקום שהיא מטמא עומאת קרי הקלה, מטמא עומאת זיבה חמורה: זבנו טמא הוא, למד על הטפה שהיא מטמאה, אבל דם היוכל מפי האמה אינו מטמא, דק זבנו ודוקו ומימי רגליו מטמאים עומאה.